

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка Філософський факультет
Кафедра психології

Затверджено
На засіданні кафедри психології філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2021 р.)

 — Завідувач кафедри
Кандидат філософських наук, професор С.Л. Грабовська

Силабус навчальної дисципліни

ПП 1.2.1.02. «Основи спеціальної психології»

що викладається в межах ОПП “Психологія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів за спеціальністю 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
2019 року вступу

Львів 2021 р.

Назва курсу	Основи спеціальної психології
Адреса викладання курсу	вул. Коперника,3 лекції – ауд. 510 практичні - ауд.411
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра психології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Для студентів спеціалізації «клінічна психологія», спеціальності 053-психологія
Викладачі курсу	Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Гребінь Наталія Валеріївна
Контактна інформація викладачів	Моб.: 095 224 18 05 e-mail : nataliya.hrebin@lnu.edu.ua https://filos.lnu.edu.ua/employee/hrebin-nataliya-valerijivna
Консультації по курсу відбуваються	Понеділок, 14.00-15.00, кафедра психології
Сторінка курсу	Курс представлено к електронному освітньому середовищі Moodle http://e-learning.lnu.edu.ua/ Матеріали на сайті кафедри психології – https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/spetsialnist-psykholohiia-053
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб сформулювати професійний підхід до психологічного супроводу дітей з особливими потребами, які мають різні варіанти порушення розвитку різної важкості (порушення зору, слуху, опорно-рухового апарату, мовлення, затримку розумового розвитку, аутизм, гіперкінетичний синдром та ін.). У курсі представлено як огляд концепцій дизонтогенезу, так і методи психологічної діагностики дітей з особливими потребами, а також технології психокорекційної роботи з дітьми із порушеним психофізичним розвитком.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Основи спеціальної психології» є нормативною вибірковою дисципліною зі спеціальності «клінічна психологія», яка викладається в 5 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Основи спеціальної психології» є висвітлення основних закономірностей та особливостей розвитку осіб із психофізичними порушеннями, організації комплексної психологічної діагностики, психологічної допомоги дітям з особливими потребами, а також засад ефективного навчання, виховання та розвитку в умовах інклюзивного освітнього простору.
Література для вивчення дисципліни	Рекомендована література Базова: 1. Дуткевич Т.В.Дитяча розвивально-корекційна психологія. [текст] Модульний навчальний посібник для студентів внз за напрямом підготовки 6.030103 «Практична психологія»./Т.В.Дуткевич. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 304 с. 2. Кобильченко В. Спеціальна психологія : підручник / Вадим Кобильченко, Ірина Омельченко. – Київ : ВЦ «Академія», 2020. – 224 с. 3. Основи дефектології : навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / [І. М.Маруненко, В. І. Бобрицька, Є. О. Неведомька, З.Ф. Сіверс]; КМПУ ім. Б. Д. Грінченка. - Вид. 2-е, стереотип.— Київ, 2006. — 144 с. 4. Пахомова Н. Г., Кононова М.М. Спеціальна психологія / Н. Г. Пахомова, М.М. Кононова – Полтава : АСМІ, 2015 – 389 с. 5. Сильнов В. М., Кобернік Г. М. Основи дефектології: навч. посібник. – К.: Вища шк.,1994. – 143 с. Додаткова:

1. Астапов В.М. Введение в дефектологию с основами нейро- и патопсихологии.- М.,1994.
2. Выход из темноты: история одного эксперимента [Текст] / авт. сост. Мария Митасова. — М. : Эксмо, 2016. — 256 с.
3. Бондар В.І., Золотоверх. Історія олігофренопедагогіки: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 375 с.
4. Даніелс Е. Р. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів / Елен Р. Даніелс, Кей Стаффорд. – Львів, 2000. –255 с.
5. Данілавічюте Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному класі : навч.-метод. посіб. / Е. А. Данілавічюте, С. В. Литовченко. – К. : Видавн. група—А.С.К.І, 2012. – 360 с. – (Серія —Інклюзивна освіта).
6. Дерень О., Пруська А., Рибак Ю. Діти із синдромом Дауна: факти, навчання, допомога. –Київ.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 2015 – 21с.
7. Інвалідність та суспільство : навч.-метод. посібник. – К., 2012. –216 с.
8. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Дятленко Н. М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. — К.: ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2013. — 100 с.
9. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Хеспелер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД–ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
10. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., — К.: 2007. — 128 с.
11. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи / А. А. Колупаєва. – К. : —Самміт-книга, 2000. –269 с.
12. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи / Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. – К.: Педагогічна думка, 2007 р. – 458 с.
13. Корольова І.В. Діагностика та корекція порушень слухової функції у дітей раннього віку / І.В. Корольова – СПб., 2005. – 288 с
14. Критерії оцінювання досягнень учнів початкових класів з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах в умовах інклюзії. Довідник науково-дослідницької лабораторії інклюзивної освіти. / Упорядники: Савчук Л.О., Юхимець І.В., Яценюк Л.І. – Рівне: РОШПО, 2012. –330с.
15. Лалак Н.В. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з обмеженими можливостями в умовах інклюзії // Психологія: теорія і практика. Мукачєво-Київ, РВВ МДУ, 2019. № Вип.1(3). С.100-107
16. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник / О. Б. Нагорна. – Рівне, 2016. – 141 с.
17. Начинова О. В. Діагностика дислексії у дітей молодшого шкільного віку / О. В. Начинова, О. О. Траченко // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. праць. – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2019. – С. 58-63.
18. Навчально-методичний посібник «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ». / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. – К.: Видавнича група «Атопол», 2018. – 100с.
19. Некраш Л. М. Особливості розвитку дітей із синдромом Дауна у ранньому віці. Теонія та методика навчання. 2019. Вип. 18. Т.3. С. 115-118
20. Михаленкова И. А. Практикум по психологии детей с нарушением слуха / Ида Антоновна Михаленкова – СПб.: Речь, 2006. – 96 с.
21. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития (олигофренопедагогика) / под ред. Б.П. Пузанова. – 2-е изд. стереот. – М. :Академия, 2006. – 250 с.

22. Пахомова Н. Г. Діагностика мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку з дизартрією до навчання в школі : Навчально-методичний посібник / Пахомова Н.Г. – Вид.2-ге, доповн.– Полтава:ТОВ «АСМІ», 2009р. – 107с.
23. Преображенский Б.С. Особенности развития мышления у детей с нарушением слуха / Б.С. Преображенский Б.С. і Л. У. Нейман. – М.: ВЛАДОС,2006.
24. Психодиагностика и коррекция детей с нарушениями и отклонениями развития [Текст] /Сост. и общ. ред. В.М Астапова, Ю.В. Микадзе. – СПб.: Питер, 2001.
25. П'ятакова Г. Модель допомоги дитині з ГРДУ в сім'ї та школі / Галина П'ятакова, Ольга Ферт // *Rozwój polskiej i ukraińskiej teorii i praktyki pedagogicznej na przestrzeni XIX–XXI wieku*. Т. 3. Dziecko w teorii i praktyce pedagogicznej. Publikacja sfinansowana przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego, Oficyna Wydawnicza ATUT. – Wrocław : Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2014. – S. 171–182.
26. Роук С. Є. Міжособистісна взаємодія дітей із вадами слуху //Психологічні перспективи. – 2009. – Вип. 14. – С. 135 – 142.
27. Солнцева В.А. Белова Т.В. Психологические особенности лиц с нарушениями слуха (слабослышащих) // Справочник по организации и проведению профориентационной работы — М.: ООО «Центр новых технологий», 2012.
28. Сорокин В.М. Специальная психология: [Текст] / В.М.Сорокин. — СПб. 2003.
29. Ферт О. Діяльність Львівського інклюзивного ресурсного центру як інструменту формування інклюзивної освітньої політики в регіоні на основі напрацювань канадсько-українського проекту —Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні. Аналіз досягнень та проблемних питань / О. Ферт // *Вища освіта України*. – 2012. – С. 387–394.
30. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. – [2-ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.
31. Ферт О. Обдаровані діти з ГРДУ: позитивні сторони та складності у навчанні / О.Ферт // *Креативність і творчість*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія. Психологія. Педагогіка. – К., 2009. – Темат. вип. № 1. – С. 144–147.
32. Ферт О. Теоретичні підходи до організації інклюзивної освіти в Україні і Канаді / О.Ферт // *Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу —Переяслав –Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди*. – 2013. – Вип. 29. – Т. IV. – С. 512-519.
33. Хохлова А.Ю. Эффективности детско-родительского общения и интеллектуалиное развитие глухих детей // *Културно-историческая психология*. – 2008. – №3. – С. 86 – 91.
34. Шипицина Л. М. Ребенок с нарушенным слухом в семье и обществе / Л. М. Шипицина – СПб.: Речь, 2009. – 203 с.
35. Oerbeck B., Manassis K., Overgaard K., Kristensen H. Селективный мутизм <https://iacapar.org/content/uploads/F.5-Mutism-Russian-UKR.pdf>

Інформаційні ресурси

Із науковими публікаціями студенти можуть ознайомлюватися у мережі Інтернет за наступними посиланнями:

- <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/diti-z-osoblivimi-potrebami/>
- <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=5718>
- <http://www.openlife.lviv.ua/>
- <http://www.dcp.com.ua/>
- <http://ehhttp://naiu.org.ua/ducation-inclusive.com/>
- <https://www.facebook.com/vgonaiu/>
- «Я зраділа, коли дізналася, що в мене дислексія». Особистий досвід. <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-experience/281099-disleksiya>
- Вчимо учнів «зламувати» текст <https://osvitoria.media/experience/vchymo-uchniv-zlamuvaty-tekst/>

	<ul style="list-style-type: none"> • Женский аутизм. «Невидимые» в спектре девочки. Социальная брошюра. 2000. https://www.aspergers.ru/system/files/Autistic_women_and_girls.pdf • Женский аутизм. Социальная информационная брошюра. 2021. https://www.aspergers.ru/system/files/Autistic_women_tell_their_stories.pdf • Видео ролік про дитину з селективним мутизмом: https://www.youtube.com/watch?v=NkXFULotuns • Документальний фільм про дітей з селективним мутизмом (Допоможи мені говорити) https://www.youtube.com/watch?v=gn3CIGSsyK0 • The Selective Mutism Questionnaire (Bergman et al, 2008) , School Speech Questionnaire ((Bergman et al, 2002) http://www.oxfordclinicalpsych.com/view/10.1093/med:psych/9780195391527.001/med-9780195391527-appendix-10 • Інформаційний буклет для батьків SMIRA http://smira.org.uk/wp-content/uploads/2015/10/Selective-Mutism-Parents-Leaflet.pdf
Тривалість курсу	150 год.
Обсяг курсу	64 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 32 годин практичних занять та 86 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Курс передбачає формування такої інтегральної компетентності, як здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері пс-хології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</p> <p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.</p> <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.</p> <p>СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p> <p>СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.</p>

	<p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>СК12. Здатність до спілкування в діалоговому режимі з науковою спільнотою, фахівцями-практиками та індивідуальними і груповими споживачами фахової психологічної допомоги в певній галузі наукової та/або практичної діяльності.</p> <p>Програмні результати:</p> <p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.</p> <p>ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.</p> <p>ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.</p> <p>ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.</p> <p>ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p>
Ключові слова	дизонтогенез, стійкий загальний недорозвиток, пошкоджений розвиток, дисгармонійний розвиток, дефіцитарний розвиток, викривлений розвиток, загальні, модально специфічні, модально неспецифічні закономірності розвитку
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Подано у формі СХЕМИ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Поточний контроль: усне та письмове опитування, контрольні модульні тести, перевірка індивідуальних завдань Підсумковий контроль: іспит в кінці семестру, тестовий
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: загальна психологія, вікова психологія, психологія розвитку, достатніх для сприйняття категоріального апарату та розуміння джерел з курсу «Основи спеціальної психології».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, проєктно-орієнтоване навчання, дискусія
Необхідне обладнання	Мультимедійний проєктор, комп'ютер, динаміки
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. <ul style="list-style-type: none"> • практичні заняття : 28% семестрової оцінки; максимальна кількість балів -28 • індивідуальне завдання (проєкт)- 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів - 10 • контрольні заміри (модулі): 12% семестрової оцінки; максимальна кількість балів - 12

• іспит 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50

Підсумкова максимальна кількість балів 100

Розподіл балів за семінарські заняття

Вимоги	Бали
Повна відповідь, не заглядаючи у конспект (підручник)	1
Повна відповідь, заглядаючи у конспект (підручник); неповна відповідь; доповнення	0,5
Неправильна відповідь	0
Участь у груповій роботі	1

Максимально за семінарські заняття студенти упродовж семестру можуть отримати **28 балів**.

Оцінювання змістових модулів. Тести складаються на основі питань відповідних тем. Правильна відповідь за кожне тестове питання оцінюється в один бал. Модулі складають у модульний тиждень під час семінарських занять викладачеві, який проводить заняття. За кожен модуль студенти можуть максимально набрати 12 балів. У підсумку виводиться середнє арифметичне за три модулі. У підсумку за семестр студенти за тестові завдання можуть максимально отримати **12 балів**.

Оцінювання індивідуальної роботи (проекту):

Реферат - 10б (4б – зміст; 2б – оформлення, відповідне до вимог; 4б – доповідь, презентація);

Аналіз клінічного випадку - - 10б (5б – зміст; 1б – оформлення, відповідне до вимог; 4б – презентація);

Психологічний аналіз художнього твору чи наукової монографії 10б (5б – зміст; 1б – оформлення, відповідне до вимог; 4б – доповідь, презентація);

	<p>Психологічний аналіз кінострічки - 10б (5б – зміст; 1б – оформлення, відповідне до вимог; 4б – доповідь, презентація).</p> <p>Жодні форми академічної недоброчесності НЕ ТОЛЕРУЮТЬСЯ!</p>
<p>Питання до екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та завдання спеціальної психології. 2. Галузі спеціальної психології. 3. Міжпредметні зв'язки спеціальної психології з іншими науками. 4. Історія розвитку спеціальної психології в Європі, США ін. 5. Історичні етапи розвитку спеціальної психології в Україні. 6. Діяльність Лікарсько-педагогічного інституту (м. Київ) під керівництвом І.О. Сікорського. 7. Внесок Л.С. Виготського у розробку дефектології та спеціальної психології. 8. Внесок І.О. Соколянського у розвиток тифлосурдопедагогіки. 9. Сучасна проблематика спеціальної психології в Україні. 10. Сучасний етап розвитку спеціальної психології: від ізоляції до інтеграції та інклюзії. Досягнення та пріоритети. 11. Процес компенсації та резервні можливості вищої нервової діяльності. 12. Розуміння компенсації на різних рівнях (біологічному, психологічному, психо-соціальному, соціальному); 13. Поняття «зона актуального розвитку», «зона найближчого розвитку». 14. Розуміння норми та аномалії у психофізичному розвитку особистості. 15. Умови нормального розвитку за О.Р. Лурією. 16. Складна структура дефекту. 17. Перетворення «мінусу» дефекту в «плюс» компенсації. 18. Основні параметри аналізу та основні форми дизонтогенезу (за Ушаковим, ковальовим; за Лебединським). 19. Закономірності дизонтогенезу (загальні, модально-специфічні, модально неспецифічні). 20. Критичні періоди та чинники порушення психофізичного розвитку (внутрішньоутробний період, пологи, критичні періоди новонародженого). Ендогенні (хромосомні та генні аберації), екзогенні (фізичні, хіміко-біологічні) чинники порушення внутрішньоутробного розвитку. 21. Чинники, пов'язані із протіканням пологів (передчасні або протерміновані пологи; затяжні чи стрімкі пологи, загалом – ускладненні, довгий безводний період під час пологів, пологові травми- ішемія, гіпоксія, ішемічно-гіпоксичне ураження ЦНС тощо). 22. Чинники, пов'язані з періодом раннього дитинства: хвороби, перенесенні в ранньому дитинстві (менінгіт, енцефаліт, кір, скарлатина тощо); інтоксикації, зокрема, лікарськими препаратами; травматичні ураження, зокрема, черепно-мозкові травми, пухлинні процеси, хронічні соматичні захворювання. 23. Психосоціальні –психологічні та чинники найближчого соціального оточення, які можуть ускладнювати порушений розвиток. 24. Принципи психологічної діагностики дітей з особливими потребами (Виготський, Рубінштейн, Волков, Козьявкін). 25. Методи психологічної діагностики дітей з особливими потребами (спостереження, опитування, метод катамнестичної бесіди, експеримент, тестування, аналіз продуктів діяльності). 26. Вимоги до складання психолого-педагогічного заключення та основні його складові. 27. Організація діагностичної роботи в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій (ПМПК) 28. Поняття «інвалід», «інвалідність», параметри оцінки ступеня інвалідизації людини. 29. Бар'єри, які ставить перед людиною інвалідність.

30. Моделі реабілітації людей з особливими потребами (медична, соціальна, політична, модель «культурного плюралізму»).
31. Психологічний супровід ДЗОП. Основні напрямки виховання і навчання дітей з особливими потребами.
32. Причини порушення слуху. Класифікація порушень слуху, групи осіб з вадами слуху.
33. Закономірності психічного розвитку глухих і слабочуючих дітей.
34. Особливості психофізичного розвитку осіб з вадами слуху (порушення моторики, перцептивні особливості, особливості уваги, пам'яті, мовлення, інтелектуальної сфери, емоційно-вольової сфери, особистісні особливості, особливості міжособистісних взаємин).
35. Складні форми порушень у дітей з вадами слуху (комбіновані вади із порушеннями зору, ЗПР, РВ, ДЦП, порушенням поведінки, порушенням мовлення).
36. Засади корекційно-розвивальної роботи із дітьми, які мають вади слуху.
37. Психологічні особливості формування мовлення глухих та слабчочуючих дітей
38. Класифікація порушень зорової функції та причини її виникнення.
39. Закономірності психофізичного розвитку дітей з вадами зору.
40. Особливості психофізичного розвитку дітей з вадами зору.
41. Компенсаторні можливості дітей з вадами зору
42. Соціально-психологічна адаптація дітей з порушеннями зору.
43. Чинники порушення мовлення та класифікації мовленнєвих вад (види усних мовленнєвих порушень, види письмових мовленнєвих порушень).
44. Особливості психофізичного розвитку дітей з вадами мовлення.
45. Супровід дитини з вадами мовлення. Корекція мовленнєвих і немовленнєвих порушень у дітей з вадами мовлення.
46. Використання ігор у корекційній роботі із дітьми з вадами мовлення.
47. Етіологія вад ОРА та категорії дітей з важкими порушеннями опорно-рухового апарату.
48. Особливості психофізичного розвитку осіб з порушенням опорно-рухового апарату.
49. Особливості психофізичного розвитку дитини з ДЦП.
50. Бар'єри у спілкуванні, які виникають у дітей з вадами ОРА.
51. Поняття розумової відсталості, основні діагностичні ознаки, диференційна діагностика з іншими видами дизонтогенезу.
52. Класифікації розумової відсталості (клініко-генетична, за рівнями прояву, форми недорозвитку за клініко-патогенетичними критеріями М. Певзнер).
53. Особливості психофізичного розвитку розумово відсталої дитини.
54. Сутність і зміст поняття «затримка психічного розвитку», фактори ЗПР дитини.
55. Класифікація форм затримки психічного розвитку та її рівнів. Особливості психофізичного розвитку дітей зі ЗПР.
56. Основні способи корекції і реабілітації дітей із ЗПР.
57. Проблеми психолого-педагогічного супроводу дітей із ЗПР.
58. Історичні аспекти становлення теорії аутизму.
59. Етіологія розладів аутичного спектру.
60. Класифікація аутизму в системі МКХ-10. Діагностичні критерії аутизму.
61. Рання діагностика аутизму.
62. Особливості психофізичного розвитку аутистичних дітей.
63. Складання індивідуальної програми розвитку аутистичної дитини.
64. Засади психологічної роботи з батьками аутистичної дитини.
65. Особливості корекційної роботи з аутистичною дитиною.
66. Техніки, які застосовуються під час терапії сенсорних розладів дітей-аутистів.

	<p>67. Особливості роботи з аутистичною дитиною за методом Шоплера.</p> <p>68. Застосування програми ТЕАССН для адаптації аутистичних дітей.</p> <p>69. Застосування методу відео тренінгу для допомоги родинам аутистичних дітей.</p> <p>70. Психолого-педагогічний супровід аутистичної дитини в інклюзивному класі. Загальні положення та досвід роботи. Метод підтримувальної комунікації як метод налагодження продуктивної взаємодії з дітьми-аутистами; PECS (Picture Exchange Communication System) – альтернативна система комунікації з дітьми з розладами аутистичного спектру.</p> <p>71. Поняття про психопатію. Фактори виникнення та розвитку психопатій.</p> <p>72. Характеристика окремих форм психопатій (збудливий, істеричний, паранояльний, нестійкий, шизоїдний, гальмівний, мозаїчний тип).</p> <p>73. Механізми динаміки психопатій (компенсація, декомпенсація).</p> <p>74. Психопатичні реакції, чинники виникнення та психопрофілактика.</p> <p>75. Розлади потягів при психопатіях.</p> <p>76. Патологічне формування особистості, невротатії та відхилення від темпу сексуального розвитку.</p> <p>77. Поняття про ГРДУ як про нейропсихіатричний розлад.</p> <p>78. Чинники виникнення ГРДУ.</p> <p>79. Патогенез та симптоматика ГРДУ.</p> <p>80. Функції лобної кори великих півкуль головного мозку.</p> <p>81. Симптоми ГРДУ, пов'язані з недостатньою зрілістю лобної кори розлад імпульс-контролю; розлад прогнозування, планування та самоорганізації поведінки; розлад контролю уваги та аналізу інформації; розлад контролю емоцій; розлад контролю над власною руховою активністю, регулюванням процесів збудження/гальмування, розлад контролю емоцій.</p> <p>82. Вікова динаміка ГРДУ.</p> <p>83. Діагностика ГРДУ . Труднощі діагностики ГРДУ. Особливості проведення діагностичного обстеження. Діагностичні критерії ГРДУ за системою DSM-IV. Коморбідні розлади супутні до ГРДУ та вірогідні механізми їхнього виникнення.</p> <p>84. Диференційна діагностика при ГРДУ.</p> <p>85. Моделі допомоги дітям з синдромом ГРДУ.</p> <p>86. Супровід сімей із дітьми, які страждають на синдром ГРДУ.</p> <p>87. Супровід дитини з ГРДУ в системі інклюзивної освіти в загальній школі.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* лекція, самостійна, дискусія,	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
---------------------	--------------------------	--	---------------------------------	---------------	------------------

		групова робота)			
6 .09 1 тиж.	Тема 1. Спеціальна психологія як галузь наукового знання. Предмет та завдання спеціальної психології. Спеціальна психологія як відгалуження дефектології та як самостійна галузь наукового знання. Зв'язок спеціальної психології з науками медичного, психологічного та педагогічного спрямування. Основні категорії спеціальної психології.	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Айзенберг Б. И., Кузнецова Л. В. Психокоррекционная работа с детьми, имеющими нарушения психического развития: Психотерапия в дефектологии. - М., 1992. 2. Власова Т.А., Певзнер М.С. О детях с отклонениями в развитии.- М.: Просвещение, 1973. 3. Выготский Л. С. Основы дефектологии // Собр. соч.: В 6 т. - М., 1983. - Т. 5. 4. Лапшин В. А., Пузанов Б. П. Основы дефектологии: Учеб. пособие для студентов пед.ин-тов. — М.: Просвещение, 1991. — 143 с. 5. Никуленко Т. Г. Коррекционная педагогика: учеб.пособие для вузов – М.: Феникс, 2006. — 382 с. 6. Основы дефектології : навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / [І. М.Маруненко, В. І. Бобрицька, Є. О Неведомька, З.Ф. Сіверс]; КМПУ ім. Б. Д. Грінченка. - Вид. 2-е,стереотип.— Київ, 2006. — 144 с. 7. Синьов В. М., Кобернік Г. М. Основы дефектології: навч. посібник. – К.: Вища шк.,1994. – 143 с. 	2 год; <ul style="list-style-type: none"> • Назвіть предмет, цілі та завдання спеціальної психології та дефектології. • Дайте характеристику напрямів дефектології. • З якими науками пов'язана дефектологія? Розкрийте їх зв'язок. • Проаналізуйте предмет та завдання спеціальної психології. • Обґрунтуйте необхідність психологічної допомоги дітям з особливими потребами та проаналізуйте умови підвищення її ефективності. • Завдання для самостійної роботи: розгляньте поняття: «Процес компенсації та резервні можливості вищої нервової діяльності», «Закон Л.С. Виготського перетворення мінуса дефекта в плюс компенсації», «Межі компенсації для різних форм порушеного розвитку» • Аналіз наукових джерел 	Завдання до наступного практичного заняття До 7.09
7.09 1 тиж	Тема 1. Спеціальна психологія як галузь наукового знання.	Практичне заняття, опитування, презентація,	Публікації для аналізу: <ol style="list-style-type: none"> 1. Клочкова Е.В. Факторы, влияющие на включение ребенка-инвалида в жизнь общества. Индивидуальный и 	2 год	

		групова робота, Аналіз наукових джерел	<p>коллективный опыт на пути инклюзии // Аутизм и нарушения развития. 2010. Том 8. № 3. С. 1–18.</p> <p>2. Инклюзия. Проблеммы поведения. https://psyjournals.ru/files/61709/SD_XXI_2013_10_medv_edeva.pdf</p> <p>3. Д. Трефферт, Д. Кристинсен. Феноменальный мозг // В мире науки : Журнал. — 2006. — № 3. — С. 61—65.</p> <p>4. Бердникова Е.А., Петровская М.А., Охотникова Д.А. Я хочу, я могу, я умею // Синдром Дауна XXI век. 2013. № 1. С. 51–56.</p> <p>5. Йоса Э. Генри и его дневник. Современные технологии помогают коммуникации /. Синдром Дауна, №10, 2013. С. 46-53.</p> <p>6. Лалак Н.В. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з обмеженими можливостями в умовах інклюзії // Психологія: теорія і практика. Мукачєво-Київ, РВВ МДУ, 2019. № Вип.1(3). С.100-107</p>			
13.09 2 тиж	<p>Тема 2.. Історія розвитку спеціальної психології</p> <p>Становлення спеціальної психології в Європі та США. Історичні нариси становлення спеціальної психології в Україні та Росії. Діяльність Лікарсько-педагогічного інституту (м. Київ) під керівництвом І.О. Сікорського.</p> <p>Внесок Л.С. Виготського у розробку дефектології та спеціальної психології.</p> <p>Внесок І.О. Соколянського у розвиток тифлосурдопедагогіки.</p> <p>Сучасний етап розвитку спеціальної психології:</p>	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наукових праць. — К.: Університет «Україна», 2010. — № 7(9). — 561 с. 2. Бондар Є.О. Виховання осіб з психофізичними вадами як соціальна проблема / Є.О. Бондар // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. пр. — К.: Університет "Україна", 2004. 3. Бондар В.І., Золотоверх. Історія олігофренопедагогіки: Підручник. — К.: Знання, 2007. — 375 с. 4. Выготский Л. С. Основы дефектологии // Собр. соч.: В 6 т. - М., 1983. - Т. 5. 5. Єфіменко Н. І.П.Соколянський: віхи життя і педагогічної творчості // Дефектологія. — 1998. — №3. — 52 – 55 С. 6. И. А. Соколянский (к 100-летию со дня рождения)//Дефектология.- 1989.- № 2.- С. 71. 7. Соколянський Іван Опанасович (1889-1960) – засновник вітчизняної педагогіки сліпоглухонімих (тифлосурдопедагогіки) // Педагогічна Харківщина.Довідник. Харків, 1997. С. 130-131. 	2 год	<ul style="list-style-type: none"> ● Охарактеризуйте ставлення до осіб з порушенням розвитку в різних країнах та у різні історичні періоди. ● Внесок І.О. Сікорського в розвиток соціальної психології та дефектології. ● Які концепції Л.С. Виготського найбільш значущі для соціальної психології? ● Які концепції І.О. Соколянського найбільш значущі для соціальної психології? ● Окресліть актуальні проблеми та перспективні напрями розвитку 	Завдання до наступного практичного заняття, до 14.09

	<p>від ізоляції до інтеграції та інклюзії. Досягнення та пріоритети.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 8. Лапшин В. А., Пузанов Б. П. Основы дефектологии: Учеб. пособие для студентов педин-тов. — М.: Просвещение, 1991. — 143 с. 9. Мюллер-Хилл Б. Генетика человека и массовые убийства [Электронный ресурс] // Человек. — 1997. — № 4. — Режим доступа: http://vivovoco.rsl.ru/vv/papers/men/mulhill.htm. 10. Мюллер-Хилл Б. Психиатрия при нацизме // Этика психиатрии / Под ред. С. Блоха, П. Чодоффа; Пер. с англ. — Киев: Сфера, 1998. — С. 340–348. 11. Обучение детей с проблемами в развитии в разных странах мира: Хрестоматия / Сост. Л. М. Шипицина. — СПб., 1997. 12. Петрюк П. Т., Петрюк А. П. Психиатрия при нацизме: насильственная стерилизация душевнобольных и других лиц. Сообщение 2 // Психічне здоров'я. — 2011. — № 1. — С. 54–62. 13. Синьов В. М., Кобернік Г. М. Основы дефектології: навч. посібник. — К.: Вища шк., 1994. — 143 с. 14. Россиянов К. О. Цена прогресса и ценности науки: новая книга по истории евгеники: Размышления над книгой «Eugenics and the welfare state: sterilization policy in Denmark, Sweden, Norway and Finland [Евгеника и государство всеобщего благоденствия: Политика стерилизации в Дании, Швеции, Норвегии и Финляндии] / Eds. G. Broberg, N. Roll-Hansen. — East Lansing: Michigan State University Press, 1996» [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://dlib.eastview.com/browse/doc/2368687. 15. Соколянський Іван Опанасович //Українські лікарі. Бібліографічний довідник. Кн.3. Учасники національно-визвольної боротьби й українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. Львів, 2008. — С.191-193 16. Хохліна О.П. Виготський Л.С. про розвиток розумово відсталих дітей / О.П. Хохліна // Педагогіка і психологія. — 1997. — № 2 (15). — С. 186-193. 17. Lapon L. Mass murderers in white coats: psychiatric genocide in Nazi Germany and the United States. — 1st ed. — Springfield: Psychiatric Genocide Research Institute. — 1986. — 291 p. 	<p>сучасної спеціальної психології</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Самостійна робота : Проаналізувати науковий та практичний доробок Українських вчених (Виготського, Соколянського, Сікорського – одного, на вибір студента) у становлення спеціальної психології (на основі запропонованої публікації). 	
--	--	--	--	--	--

14.09 2 тиж	Тема 2.. Історія розвитку спеціальної психології	Практичне заняття, опитування, презентація	<ol style="list-style-type: none"> 1. Публікації для аналізу: 2. Зубрицька А.А, Внесок Льва Семеновича Вигоцького у процес корекції і розвитку дітей з інтелектуальною недостатністю. ENVIRONMENT & HEALTH. , 2014. - №2. –С. 75-79. 3. Дічек, Н. П. Київський лікарсько-педагогічний інститут (1904-1914) – провісник вітчизняних спеціальних закладів освіти для дітей з вадами розвитку і поведінки. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2007. (35). С. 54-61. 4. Єфіменко Н. І.П.Соколянський: віхи життя і педагогічної творчості // Дефектологія. – 1998. – №3. – 52 – 55 С. 	2 год	
20.09 27.09 3-4 тиж	Тема 3. Загальна характеристика розладів психофізичного розвитку та їх причини. Розуміння норми та аномалії у психофізичному розвитку особистості. Поняття про нормальний та порушений розвиток. Критерії нормального розвитку за Л. Пожар. Умови нормального розвитку за О.Р. Лурією. Основні параметри аналізу та основні форми дизонтогенезу (за Ушаковим, ковальовим; за Лебединським). Закономірності дизонтогенезу Критичні періоди та чинники порушення психофізичного розвитку. Ендогенні (хромосомні та генні аберації), екзогенні (фізичні, хіміко-	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. – С.29-67.. 2. Лапшин В. А., Пузанов Б. П. Основы дефектологии: Учеб. пособие для студентов пед.ин-тов. — М.: Просвещение, 1991. — 143 с. 3. Лебединский В. В. Нарушения психического развития у детей. – М., 1985. – С. 30-100. 4. Лубовский В.И. Общие и специфические закономерности развития психики аномальных детей //Дефектология.- 1971. № 6. С. 15–19. 5. Островська К.О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Навчальний посібник, 2006. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – С.6-9. 6. Синьов В. М., Кобернік Г. М. Основы дефектологии: навч. посібник. – К.: Вища шк., 1994. – 143 с. 	4 год <ul style="list-style-type: none"> ● Сучасне уявлення про норму індивідуального розвитку (статистична, функціональна, ідеальна норма). ● Проаналізувати схему умов адекватного психічного розвитку за О. Р. Лурія. Охарактеризувати фактори внутрішнього та зовнішнього середовища та їхній вплив на розвиток дитини через материнський та батьківський організм ● Дайте порівняльну характеристику «первинним» і «вторинним» порушенням розвитку. ● Навести класифікацію порушень розвитку (стійкий тотальний недорозвиток, затримка психічного розвитку, пошкоджений розвиток, 	Завдання до наступного практичного заняття 21.09 та 28.09

	біологічні) чинники порушення внутрішньоутробного розвитку. Чинники, пов'язані із протіканням пологів Чинники, пов'язані з періодом раннього дитинства: Психосоціальні – психологічні та чинники найближчого соціального оточення, які можуть ускладнювати порушений розвиток.			дефіцитарний розвиток, дисгармонійний розвиток, викривлений розвиток. <ul style="list-style-type: none"> • Зробити порівняльну таблицю "Типи дизонтогенезу за Лебединським" • Проаналізувати клінічну картину, етіологію та патогенез порушеного розвитку на прикладі окремого випадку. Вказати тип дизонтогенезу, виокремити ймовірні чинники дизонтогенезу (робота в групі). 	
21.09 28.09 3-4 тиж	Тема 3. Загальна характеристика розладів психофізичного розвитку та їх причини.	Практичне заняття, опитування, презентація, групова робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. – С.29-67.. 2. Лапшин В. А., Пузанов Б. П. Основы дефектологии: Учеб. пособие для студентов пед.ин-тов. — М.: Просвещение, 1991. — 143 с. 3. Лебединский В. В. Нарушения психического развития у детей. – М., 1985. – С. 30-100. 4. Лубовский В.И. Общие и специфические закономерности развития психики аномальных детей //Дефектология.- 1971. № 6. С. 15–19. 5. Островська К.О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Навчальний посібник, 2006. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – С.6-9. 6. Синьов В. М., Кобернік Г. М. Основы дефектологии: навч. посібник. – К.: Вища шк.,1994. – 143 с. 	4 год Матеріал для аналізу в групах – клінічні випадки. Проаналізувати клінічну картину, етіологію та патогенез порушеного розвитку на прикладі окремого випадку. Вказати тип дизонтогенезу, виокремити ймовірні чинники дизонтогенезу	
4.10 5 тиж.	Тема 4. Діагностика відхилень у	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Богданова Т.Г. Сурдопсихологія / Т. Г. Богданова. – М.: Академия, 2002. –С.54-67. 	2 год <ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати принципи психологічного 	Завдання до наступного

	<p>психофізичному розвитку Принципи психологічної діагностики дітей з особливими потребами (Виготський, Рубінштейн, Волков, Козьявкін). Методи психологічної діагностики дітей з особливими потребами (спостереження, опитування, метод катанестичної бесіди, експеримент, тестування, аналіз продуктів діяльності). Вимоги до складання психолого-педагогічного заключення та основні його складові.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 2. Выготский Л.С. Проблемы дефектологии / Л.С.Выготский. — М.: Просвещение, 1995. С. 115-116. 3. Волкова Л.С. Некоторые проблемы интегрированного обучения на современном этапе / Л.С.Волкова, Н.Е.Граш, А.М. Волков // Дефектология. – М., 2002. № 3. –С. 3. 4. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. –С.71-86. 5. Забрамная, С. Д. Психолого - педагогическая диагностика умственного развития детей: учеб. для студентов дефектол. фак. педвузов и ун-тов. - 2-е изд., перераб. / С.Д.Забраманая. - М.: Просвещение: Владос, 1995. - 112 с. 6. Козьявкин В.И. Основы клинической реабилитационной диагностики [Текст] / В.И.Козьявкин. – К.,1999. – С.14-35. 7. Лубовский, В. И. Психологические проблемы диагностики аномального развития детей: монография. - М., Педагогика, 1989. – 102 с. 8. Мастюкова Е. М. Лечебная педагогика (ранний и дошкольный возраст: Советы педагогам и родителям по подготовке к обучению детей с особыми проблемами в развитии / Е.М.Мастюкова. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997 — 304 с. 9. Мэш Э. Детская патопсихология. Нарушения психики ребенка[Текст] / Э .Мэш, Д.Вольф. – СПб., 2003.-342с. 10. Психодиагностика и коррекция детей с нарушениями и отклонениями развития /Сост. и общ. ред. В.М Астапова, Ю.В. Микадзе. – СПб.: Питер, 2001.-С.56-75. 11. Рубинштейн А. Литературное наследие [Текст] /А.Рубинштейн.-тт. 1-3. М., 1983—1986. 12. Семаго, Н.Я., Семаго, М.М. Диагностический альбом для оценки познавательной деятельности ребенка 13. Семаго, Н.Я., Семаго, М.М. Теория и практика оценки психического развития ребенка. Дошкольный и младший школьный возраст. – СПб.: Речь, 2005. – 384с. 14. Семаго, Н.Я., Семаго, М.М. Организация и содержание деятельности психолога специального образования: методическое пособие. / Н.Я.Семаго, М.М.Семаго. - М., АРКТИ, 2005. – 336 с. 	<p>обстеження дітей з особливими потребами за Виготським, Рубінштейном, Волковим, Козьявкіним.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Які принципи та особливості діагностики є найбільш значущими в обстеженні дітей з різними типами психічного дизонтогенезу. ● Навести приклади функціональної доцільності застосування різних методів для обстеження різних категорій дітей з особливими потребами. ● Проаналізувати основні складові психолого-педагогічного заключення. ● Визначити зміст діагностичної роботи в діяльності психолого-медико-педагогічних консультаціях. ● Перегляньте та прокоментуйте відео ресурс «Діагностична робота психолога з дитиною» за поданим посиланням: https://www.youtube.com/watch?v=SfzVpW-N 48. ● Ознайомтеся з електронними ресурсами – сайтами інклюзивно-ресурсних центрів: https://ircenter.gov.ua/ru/ 	<p>практичного заняття До 5.10</p>
--	--	--	--	--	--

			15. Синьова Є.П. Тифлопсихологія. Психологічні особливості людей з глибокими порушеннями зору [Текст] / Є.П. Синьова— К., 2008. — 365 с.	http://rcpio.ippo.kubg.edu.ua/?page_id=3906 http://www.osvitalviv.com.ua/kontakti-irts/	
5.10 5тиж.	Тема 4. Діагностика відхилень у психофізичному розвитку	Практичне заняття, опитування, презентація, Виконання контрольних завдань Теми 1-5.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Богданова Т.Г. Сурдопсихологія / Т. Г. Богданова. – М.: Академія, 2002. –С.54-67. 2. Выготский Л.С. Проблемы дефектологии [Текст] / Л.С.Выготский. — М.: Просвещение, 1995. С. 115-116. 3. Волкова Л.С. Некоторые проблемы интегрированного обучения на современном этапе / Л.С.Волкова, Н.Е.Граш, А.М. Волков // Дефектология. – М., 2002. № 3. –С. 3. 4. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. –С.71-86. 5. Забрамная, С. Д. Психолого - педагогическая диагностика умственного развития детей: учеб. для студентов дефектол. фак. педвузов и ун-тов. - 2-е изд., перераб. / С.Д.Забраманная. - М.: Просвещение: Владос, 1995. - 112 с. 6. Козьявкин В.И. Основы клинической реабилитационной диагностики [Текст] / В.И.Козьявкин. – К.,1999. – С.14-35. 7. Лубовский, В. И. Психологические проблемы диагностики аномального развития детей: монография. - М., Педагогика, 1989. – 102 с. 8. Мастюкова Е. М. Лечебная педагогика (ранний и дошкольный возраст: Советы педагогам и родителям по подготовке к обучению детей с особыми проблемами в развитии / Е.М.Мастюкова. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997 — 304 с. 9. Мэш Э. Детская патопсихология. Нарушения психики ребенка[Текст] / Э .Мэш, Д.Вольф. – СПб., 2003.-342с. 10. Психодиагностика и коррекция детей с нарушениями и отклонениями развития /Сост. и общ. ред. В.М Астапова, Ю.В. Микадзе. – СПб.: Питер, 2001.-С.56-75. 11. Рубинштейн А. Литературное наследие [Текст] /А.Рубинштейн.-тт. 1-3. М., 1983—1986. 12. Семаго, Н.Я., Семаго, М.М. Диагностический альбом для оценки познавательной деятельности ребенка 13. Семаго, Н.Я., Семаго, М.М. Теория и практика оценки психического развития ребенка. Дошкольный и младший школьный возраст. – СПб.: Речь, 2005. – 384с. 14. Семаго, Н.Я., Семаго, М.М. Организация и содержание 	2 год	

			<p>деяльності психолога спеціального образования: методическое пособие. / Н.Я.Семаго, М.М.Семаго. - М., АРКТИ, 2005. – 336 с.</p> <p>15. Синьова Є.П. Тифлопсихологія. Психологічні особливості людей з глибокими порушеннями зору [Текст] / Є.П. Синьова— К., 2008. — 365 с.</p>		
11.10 6 тиж.	<p>Тема 5. Психологічний супровід людей з обмеженими можливостями, напрямки виховання і навчання ДЗОП (дітей з особливими потребами):</p> <p>Поняття «інвалід», «інвалідність», параметри оцінки ступеня інвалідизації людини. Бар'єри, які ставить перед людиною інвалідність. 3. Моделі реабілітації людей з особливими потребами (медична, соціальна, політична, модель «культурного плюралізму»)4. Психологічний супровід ДЗОП. Основні напрямки виховання і навчання дітей з особливими потребами.</p>	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гудонис В.П. Здоровье как необходимое основание детства // Мир психологии, -М., 2000. - № 1. -С. 109–121. 2. Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання: Навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів: [Текст] / Т.Д. Ляшенко, Н.А. Бастун, Т.В.Сак. — К.:ІЗМН, 1997. — 128 с. 3. Дети с нарушениями развития: Хрестоматия: [Текст] / Сост. В.М. Астапов. – М., 1995.- С.34-158. 4. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Дятленко Н. М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. — К.: ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2013. — 100 с. 5. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Хеппелер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД–ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. 6. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., — К.: 2007. — 128 с. 7. Ковальов В. В. Семіотика й діагностика психічних захворювань у дітей і підлітків: [Текст] / В.В.Ковальов. – М., 1985. —С.48-61. 8. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи / Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. – К.: Педагогічна думка, 2007 р. – 458 с. 	<ul style="list-style-type: none"> • Розмежувати поняття «інвалід» та «інвалідизація», назвати параметри оцінювання вираженості інвалідизації та категорії інвалідів. • Проаналізувати бар'єри різного характеру, які постають перед людиною з особливими потребами на шляху соціалізації, а також способи подолання цих перешкод. • Визначити сильні та слабкі сторони різних моделей реабілітації людей з особливими потребами. • Проаналізуйте етапи психологічного супроводу дітей з особливими потребами. • Проблеми, труднощі та перспективи інклюзивного навчання. • Проаналізуйте фільм «Майбутнє інвалідів», Німеччина (1971) - https://www.ivu.ru/watch/82685 ; мультиплікаційний фільм “Іан” (2019) - https://www.respectability.org/2018/12/short-film-about-playground-inclusion-wins- 	Завдання до наступного заняття До 12.10

				<u>international-acclaim/</u> Окресліть проблематику, яка розглянута у відео. Чи залишається вона актуальною для сучасного суспільства, зокрема, українського?	
12.10 6 тиж.	Тема 5. Психологічний супровід людей з обмеженими можливостями, напрямки виховання і навчання ДЗОП (дітей з особливими потребами)	Практичне заняття, опитування, презентація, Виконання контрольних завдань Теми 1-5.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гудонис В.П. Здоровье как необходимое основание детства // Мир психологии, -М., 2000. - № 1. -С. 109–121. 2. Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання: Навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів: [Текст] / Т.Д. Ляшенко, Н.А. Бастун, Т.В.Сак. — К.:ІЗМН, 1997. — 128 с. 3. Дети с нарушениями развития: Хрестоматия: [Текст] / Сост. В.М. Астапов. – М., 1995.- С.34-158. 4. Индекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Дятленко Н. М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. — К.: ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2013. — 100 с. 5. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Хеппелер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД–ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. 6. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., — К.: 2007. — 128 с. 7. Ковальов В. В. Семіотика й діагностика психічних захворювань у дітей і підлітків: [Текст] / В.В.Ковальов. – М., 1985. —С.48-61. 8. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи / Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. – К.: Педагогічна думка, 2007 р. – 458 с. 	2 год	
18.10 7 тиж	Тема 6. Психологічні особливості дитини з порушеннями слуху Причини порушення слуху. Класифікація	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виготський Л.С. Про розвиток мовлення глухих / Л.С.Виготський // Дефектологія. - 1994. - № 4. - С.88-90. 2. Глухота и нарушения слуха // Сайт Всемирной организациии здравоохранения. [Электронный ресурс] 	2 год ● Назвіть і охарактеризуйте основні причини порушень слуху і	Завдання до наступного практичного заняття До 19.10

	<p>порушень слуху, групи осіб з вадами слуху. Закономірності психічного розвитку глухих і слабочуючих дітей. Особливості психофізичного розвитку осіб з вадами слуху (порушення моторики, перцептивні особливості, особливості уваги, пам'яті, мовлення, інтелектуальної сфери, емоційно-вольової сфери, особистісні особливості, особливості міжособистісних взаємин). Складні форми порушень у дітей з вадами слуху (комбіновані вади із порушеннями зору, ЗПР, РВ, ДЦП, порушенням поведінки, порушенням мовлення). Засади корекційно-розвивальної роботи із дітьми, які мають вади слуху. Психологічні особливості формування мовлення глухих та слабочуючих дітей</p>		<p>Режим доступа: URL: http://www.who.int/features/factfiles/deafness/01_ru.html (17.11.2011).</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Головчиц Л.А. Дошкольная сурдопедагогика /Л.А.Головчиц. – М.: ВЛАДОС, 2001. 4. Итоги деятельности Украинского общества глухих по слуховой, трудовой и социальной реабилитации неслышащих. – К., 2010.-112с. 5. Корольова І.В. Діагностика та корекція порушень слухової функції у дітей раннього віку / І.В. Корольова – СПб., 2005. – 288 с 6. Лозовацкая Н. В. Особенности развития личности школьников с нарушенным слухом / Н. В. Лозовацкая // Вопросы теории и практики сурдопедагогика / Моск. гос. открытый пед. Ун-т. -2000. – Вып. 1. – С. 44-51. 7. Михаленкова И. А. Практикум по психологи детей с нарушением слуха / Ида Антоновна Михаленкова – СПб.: Речь, 2006. – 96 с. 8. Обухова Т.І. Вплив порушення слуху на психічний розвиток дитини / Т.І.Обухова // Дошкільне виховання аномальних дітей / під ред.Л.П.Носкової.- М, 1993 9. Преображенский Б.С. Особенности развития мышления у детей с нарушением слуха / Б.С. Преображенский Б.С. і Л. У. Нейман. – М.: ВЛАДОС,2006. 10. Розанова Т.В. Психологія глухих дітей / Розанова Т.В., Соловйов І.М. – М, 1971.-238с. 11. Роюк С. Є. Міжособистісна взаємодія дітей із вадами слуху //Психологічні перспективи. – 2009. – Вип. 14. – С. 135 – 142. 12. Хохлова А.Ю. Эффективности детско-родительского общения и интеллектуальное развитие глухих детей // Културно-историческая психология. – 2008. – №3. – С. 86 – 91. 13. Шипицина Л. М. Ребенок с нарушенным слухом в семье и обществе / Л. М. Шипицина – СПб.: Речь, 2009. – 203 с. 	<p>відповідно групи дітей з вадами слуху.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Які закономірності психічного розвитку та навчально-пізнавальної діяльності глухих і слабочуючих дітей вам відомі? ● Проаналізуйте особливості психофізичного розвитку осіб з вадами слуху (порушення моторики, перцептивні особливості, особливості уваги, пам'яті, мовлення, інтелектуальної сфери, емоційно-вольової сфери, особистісні особливості, особливості міжособистісних взаємин). ● У чому полягає специфіка і особливість складних форм порушень у глухих дітей? ● Завдання для самостійної роботи: «Функції психолога у розвитку слухового сприймання та розвитку мовлення учнів з вадами слуху», «Етико-психологічні засади спілкування з особами із вадами слуху» (реферативна доповідь, презентація) ● Завдання для самостійної роботи студентів: аналіз статей: 1) Кошелева Е.А. Психологические 	
--	--	--	---	--	--

				<p>особенности глухих и слабослышающих людей и их проявления в общении.</p> <p>2) Квашук О. В. Развитие уяви дітей з вадами слуху молодшого шкільного віку за допомогою методу глино терапії.</p> <p>3) Рюк С.Є. Психологічні особливості соціалізації дітей молодшого шкільного віку з порушеннями слуху</p> <p>4) Маслова Ю. А. Модель психологического сопровождения инклюзивного обучения детей с нарушенным слухом</p> <p>- Перегляньте та прокоментуйте відео «Робота психолога з дитиною з вадами слуху»</p> <p>- https://www.youtube.com/watch?v=klqa3o0OGDE https://www.youtube.com/watch?v=ZOpnALC-HRc&lc=UgzJ0AWkyuXP4IT5Gxl4AaABAq</p>	
19.10 7 тиж	Тема 6. Психологічні особливості дитини з порушеннями слуху	Практичне заняття, опитування, презентація,	Матеріал для аналізу в групах <ul style="list-style-type: none"> Кошелева Е.А. Психологические особенности глухих и слабослышающих людей и их проявления в общении. 	2 год	

		Групова робота	<ul style="list-style-type: none"> ° Квашук О. В. Розвиток уяви дітей з вадами слуху молодшого шкільного віку за допомогою методу глино терапії. ° Рюок С.С. Психологічні особливості соціалізації дітей молодшого шкільного віку з порушеннями слуху ° Маслова Ю. А. Модель психологического сопровождения инклюзивного обучения детей с нарушенным слухом <p style="text-align: center;"><i>ЛИТЕРАТУРА</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виготський Л.С. Про розвиток мовлення глухих / Л.С.Виготський // Дефектологія. - 1994. - № 4. - С.88-90. 2. Глухота и нарушения слуха // Сайт Всемирной организаеии здравоохранения. [Электронный ресурс] Режим доступа: URL: http://www.who.int/features/factfiles/deafness/01_ru.html (17.11.2011). 3. Головчиц Л.А. Дошкільна сурдопедагогіка /Л.А.Головчиц. – М.: ВЛАДОС, 2001. 4. Итоги деятельности Украинского общества глухих по слуховой, трудовой и социальной реабилитации неслышащих. – К., 2010.-112с. 5. Корольова І.В. Діагностика та корекція порушень слухової функції у дітей раннього віку / І.В. Корольова – СПб., 2005. – 288 с 6. Лозовацкая Н. В. Особенности развития личности школьников с нарушенным слухом / Н. В. Лозовацкая // Вопросы теории и практики сурдопедагогикки / Моск. гос. открытый пед. Ун-т. -2000. – Вып. 1. – С. 44-51. 7. Михаленкова И. А. Практикум по психологи детей с нарушением слуха / Ида Антоновна Михаленкова – СПб.: Речь, 2006. – 96 с. 8. Обухова Т.І. Вплив порушення слуху на психічний розвиток дитини / Т.І.Обухова // Дошкільне виховання аномальних дітей / під ред.Л.П.Носкової.- М, 1993 9. Преображенский Б.С. Особенности развития мышления у детей с нарушением слуха / Б.С. Преображенский Б.С. і Л. У. Нейман. – М.: ВЛАДОС,2006. 		
--	--	----------------	--	--	--

			<p>10. Розанова Т.В. Психологія глухих дітей / Розанова Т.В., Соловійов І.М. – М, 1971.-238с.</p> <p>11. Рюк С. Є. Міжособистісна взаємодія дітей із вадами слуху //Психологічні перспективи. – 2009. – Вип. 14. – С. 135 – 142.</p> <p>12. Хохлова А.Ю. Эффективности детско-родительского общения и интеллектуалиное развитие глухих детей // Културно-историжеская психология. – 2008. – №3. – С. 86 – 91.</p> <p>13. Шипицина Л. М. Ребенок с нарушенным слухом в семье и обществе / Л. М. Шипицина – СПб.: Речь, 2009. – 203 с.</p>			
25.10 8 тиж	<p>Тема 7. Особливості розвитку, навчання і виховання дитини з вадами зору</p> <p>Класифікація порушень зорової функції та причини її виникнення. Закономірності психофізичного розвитку дітей з вадами зору. Особливості психофізичного розвитку дітей з вадами зору. Компенсаторні можливості. Соціально-психологічна адаптація дітей з порушеннями зору.</p>	Лекція, презентація до лекції	<p>1. Выготский Л.С. Слепой ребёнок // Собр. соч. М.: Педагогика, 1983. Т. 5.</p> <p>2. Гребенюк Т.М. Соціально-психологічна адаптація інвалідів з вадами зору до навчання у вищих навчальних закладах [Текст] : дис... канд. психол. наук: 19.00.08 / Гребенюк Тетяна Миколаївна; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2008. – 215с</p> <p>3. Клопота Є. А. Особливості формування "Я-образу" в осіб з вадами зору [Текст] : дис... канд. психол. наук: 19.00.01 / Клопота Євгеній Анатолійович; Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. - Х., 2004. - 182 арк.: рис. - арк. 159-176.</p> <p>4. Корнилова И.Г. Личностное своеобразие и его роль в процессе социализации подростков с патологией зрения // Дефектология. 2001. № 2. С. 3–12.</p> <p>5. Литвак А. Г. Психологія сліпих та слабозорих: навч.посібник [Текст] / А.Г. Литвак. - СПб.: Вид-во РГПУ, 1998. —342с.</p> <p>6. Сверлов В. С. Пространственная ориентировка слепых [Текст] / В.С.Сверлов. –М.,2008. – 345с.</p> <p>7. Синьова Є. П. Рельєфно-крапкове письмо сліпих. Шрифт Л.Брайля: навчальний посібник [Текст] / Синьова Є.П. – К.,2003. – 108 с.</p> <p>8. Солнцева Л.И. Тифлопсихология детства. М.: «Полиграф сервис», 2000.</p>	2 год	<ul style="list-style-type: none"> ● Які основні причини порушення зору? ● Охарактеризуйте відому вам класифікацію осіб з порушеннями зору та розкрийте її значення для освітньої та корекційно-реабілітаційної практики. ● Назвіть закономірності психофізіологічного розвитку осіб з вадами зору. ● Проаналізуйте особливості психофізичного розвитку осіб з вадами зору. ● Проаналізуйте труднощі соціально-психологічної адаптації незрячих та слабозорих осіб у колектив зрячих людей. ● Завдання для самостійної роботи: «Психологічні бар'єри у міжособистісній взаємодії зрячих та осіб із вадами зору», «Психічний розвиток сліпоглухонімі» 	Завдання до наступного практичного заняття До 26.10

			<p>9. Солнцева Л.И. Развитие компенсаторных процессов у слепых детей дошкольного возраста. М.: Педагогика, 1980.</p> <p>10. Солнцева Л.И. Некоторые особенности психического развития детей с нарушениями зрения в современных условиях // Дефектология. 2000. № 4. С. 3–8.</p>	<p>дитини» (реферативна доповідь, презентація) Аналіз монографії О. Скороходової «Як я сприймаю й уявляю навколишній світ».</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати відео про сліпоглухих трійнят (https://www.youtube.com/watch?v=5IeRiKbtFlk) та скласти доповідь на основі наступної схеми: <ol style="list-style-type: none"> 1. Які вади розвитку наявні в дітей? Охарактеризуйте структуру порушення в кожному випадку. Які первинні, вторинні вади можна виокремити?. Визначіть тип дизонтогенезу. 2. Етіологія вад розвитку - які причини порушеного розвитку можна виокремити? 3. Зазначте особливості розвитку психічних процесів (відчуття та сприймання, пам'ять, мислення, мовлення, афективна сфери, міжособові взаємини тощо) притаманні дівчатам? 4. Порівняйте особливості розвитку дівчаток: які фактори виявилися компенсаторними, а які ускладнювали дизонтогенез? 5. Чи можна назвати реабілітацію та загалом супровід (психолого-медико-педагогічний) успішним? Які основні аспекти реабілітації можна виокремити? 6. Роль батьків в абілітації: з якими труднощами та 	
--	--	--	---	---	--

				<p>психологічними проблемами стикнулися батьки, як їх додали, якої допомоги потребували?</p> <p>Аналіз наукових публікацій: Клопота Є. А. Особливості психологічного супроводу людей з вадами зору в умовах інклюзивного простору. Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. 2016. № 1. - http://journals.uran.ua/appfo/article/view/73935 Вертугіна В. М. Підготовка дітей із зоровим відхиленням до навчання у школі : співпраця педагогів і батьків / В. М. Вертугіна // Науковий огляд. – 2016. – №7 (7). – С. 1–16. Нефедовская Л. Исследования качества жизни детей с нарушениями зрения. Вопросы современной педиатрии. 2009. 8(1). 10-12. Ознайомитися з програмою розвитку дітей з вадами зору (на вибір студента), яка розміщена на ресурсі: https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshklna-osvita/programi-rozvitku-ditej</p> <p>Переглянути мультфільми для незрячих дітей. Проаналізувати особливості. http://openlife.lviv.ua/index.php?option=com_content&view=cate</p>	
--	--	--	--	--	--

				gory&id=58&layout=blog&Itemid=115	
26.10 8 тиж	Тема 7. Особливості розвитку, навчання і виховання дитини з вадами зору	Практичне заняття, опитування, презентація, Групова робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Войтко В.В. Психолого-педагогічний супровід дітей з вадами зору:[методичний посібник] / В.В. Войтко. – Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2017. – 80 с. 2. Гребенюк Т.М. Соціально-психологічна адаптація інвалідів з вадами зору до навчання у вищих навчальних закладах [Текст] : дис... канд. психол. наук: 19.00.08 / Гребенюк Тетяна Миколаївна; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2008. – 215с 3. Клопота Є. А. Особливості формування "Я-образу" в осіб з вадами зору [Текст] : дис... канд. психол. наук: 19.00.01 / Клопота Євгеній Анатолійович; Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. - Х., 2004. - 182 арк.: рис. - арк. 159-176. 4. Корнилова И.Г. Личностное своеобразие и его роль в процессе социализации подростков с патологией зрения // Дефектология. 2001. № 2. С. 3–12. 5. Литвак А. Г. Психологія сліпих та слабозорих: навч.посібник [Текст] / А.Г. Литвак. - СПб.: Вид-во РГПУ, 1998. —342с. 6. Сверлов В. С. Пространственная ориентировка слепых [Текст] / В.С.Сверлов. –М.,2008. – 345с. 7. Синьова Є. П. Рельєфно-крапкове письмо сліпих. Шрифт Л.Брайля: навчальний посібник [Текст] / Синьова Є.П. – К.,2003. – 108 с. 8. Солнцева Л.И. Тифлопсихология детства. М.: «Полиграф сервис», 2000. 9. Солнцева Л.И. Развитие компенсаторных процессов у слепых детей дошкольного возраста. М.: Педагогика, 1980. 10. Солнцева Л.И. Некоторые особенности психического развития детей с нарушениями зрения в современных условиях // Дефектология. 2000. № 4. С. 3–8. 	2 год	
1.11 9 тиж.	Тема 8. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості з вадами мовлення Чинники порушення мовлення та класифікації	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. – С.220-236. 	2 год ● Які особливості розвитку особистості дитини з порушеннями мови?	Завдання до наступного практичного заняття До 2.11

	<p>мовленнєвих вад (види усних мовленнєвих порушень, види письмових мовленнєвих порушень. Особливості психофізичного розвитку дітей з вадами мовлення. Супровід дитини з вадами мовлення. Корекція мовленнєвих і немовленнєвих порушень у дітей з вадами мовлення. Використання ігор у корекційній роботі із дітьми з вадами мовлення.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 2. Бельтюков В.И. Пути исследования механизма развития речи [Текст] / В.И.Бельтюков //Дефектология, – 1984, - №3. – С.23-39. 3. Выготский Л.С. Проблемы дефектологии [Текст] /Л.С.Выготский. – М., 1995. – 115-130. 4. Волкова Г.А. Игровая деятельность в устранении заикания у детей дошкольного возраста [Текст] / Г.А.Волкова. – М., 1983. –С.38-118. 5. Корнев А.Н. Нарушения чтения и письма у детей [Текст] /А.Н.Корнев. – СПб.: Изд. дом «МиМ», 1997. – 254с. 6. Соботович Е.Ф. Нарушения речевого развития у детей и пути их коррекции: Навчально-методичний посібник / Е.Ф.Соботович. — К.: ІСДО, 1995. - 204с. 7. Хватцев М.Е. Дефектология [Текст] / М.Е.Хватцев. — 1974. — № 2. — С. 92. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Якої спеціалізованої допомоги вони потребують? ● Які основні види порушень усної мови вам відомі? У чому їх суть? ● Які види письмових порушень мови вам відомі? У чому вони проявляються? ● Розкрийте основні напрямки корекції з дітьми із проблемами мовлення. ● Поняття про «селективний мутизм»? Чи можна вважати селективний аутизм розладом мовлення? ● Завдання для самостійної роботи: «Особливості психологічної роботи з дитиною із заїканням. Поради батькам та педагогам» (реферативна доповідь, презентація) ● Перегляньте відео за посиланнями: Проаналізуйте проблематику. <ul style="list-style-type: none"> • Відео ролік про дитину з селективним мутизмом: https://www.youtube.com/watch?v=NkXFULotuns • Документальний фільм про дітей з селективним мутизмом (Допоможи мені говорити) 	
--	--	--	--	--	--

				https://www.youtube.com/watch?v=gn3CIGSsyK0	
2.11 9 тиж	Тема 8. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості з вадами мовлення	Практичне заняття, опитування, презентація, Групова робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. – С.220-236. 2. Бельтюков В.И. Пути исследования механизма развития речи [Текст] / В.И.Бельтюков //Дефектология, – 1984, - №3. – С.23-39. 3. Выготский Л.С. Проблемы дефектологии [Текст] /Л.С.Выготский. – М., 1995. – 115-130. 4. Волкова Г.А. Игровая деятельность в устранении заикания у детей дошкольного возраста [Текст] / Г.А.Волкова. – М., 1983. –С.38-118. 5. Корнев А.Н. Нарушения чтения и письма у детей [Текст] /А.Н.Корнев. – СПб.: Изд. дом «МиМ», 1997. – 254с. 6. Собонович Е.Ф. Нарушения речевого развития у детей и пути их коррекции: Навчально-методичний посібник / Е.Ф.Собонович. — К.: ІСДО, 1995. - 204с. 7. Хватцев М.Е. Дефектология [Текст] / М.Е.Хватцев. — 1974. — № 2. — С. 92. 8. Oerbeck V., Manassis K., Overgaard K., Kristensen H. Селективный мутизм https://iacapar.org/content/uploads/F.5-Mutism-Russian-UKR.pdf 	4 год	
8.11 10тиж.	Тема 9. Особливості розвитку, навчання та виховання дитини з вадами опорно-рухового апарату (ОРА) Етіологія вад ОРА та категорії дітей з важкими порушеннями опорно-рухового апарату. Особливості психофізичного розвитку осіб з порушенням опорно-рухового апарату.	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гусейнова А. А. Основные направления медико-психолого-педагогической помощи дошкольникам с тяжелыми двигательными нарушениями в условиях реабилитационного центра / А. А. Гусейнова // Коррекционная педагогика. – 2004. – № 1. – С. 21–27. 2. Данилова Л. А. Коррекционная работа при обучении детей с церебральными параличами // Дефектология. — 1972. — № 4. 3. Даниелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів /Е. Даниелс, К. Стаффорд. – Львів: Надія, 2000. – 256 с. 4. Кулеш Н. С. Современный подход к восстановительному лечению детского церебрального 	2 год	<ul style="list-style-type: none"> ● Назвіть основні причини порушень опорно-рухового апарату у дітей. ● Як ці порушення відбиваються на особливостях розвитку дитини? ● Схарактеризуйте головні напрями корекційно-виховної роботи при порушеннях опорно-рухового апарату у дітей

	<p>Особливості психофізичного розвитку дитини з ДЦП. Бар'єри у спілкуванні, які виникають у дітей з вадами ОРА.</p>		<p>параліча / Н. С. Кулеш // Коррекционная педагогика. – 2004. – № 1. – С. 6–11.</p> <p>5. Николаенко В. И. Организация и содержание обучения и воспитания детей с тяжелыми двигательными нарушениями в условиях специальной школы-интерната / В. И. Николаенко // Коррекционная педагогика. – 2004. – № 1. – С. 11–21.</p> <p>6. Синьов В. М. Основы дефектологии: навч. посібник / В. М. Синьов, Г. М. Коберник. – К.: Вища школа, 1994. – 143 с.</p> <p>7. Шипицина Л. М. Детский церебральный паралич / Л. М. Шипицина, И. И. Мамайчук. – СПб.: Дидактика Плюс, 2001. – 272 с.</p>	<p>та вимоги до такої роботи.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Які особливості психофізичного розвитку дитини з ДЦП вам відомі? • Завдання для самостійної роботи: ознайомлення зі змістом публікацій на тему психологічного супроводу, реабілітації та інклюзивного навчання літєй з вадами ОРА: <p>Чеботарьова О. В. Дитина із церебральним паралічем / О. В. Чеботарьова, Л. В. Коваль, Е. А. Данілавічюте. — Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. — 40 с. — (Інклюзивне навчання)</p> <p>Кравчук Л. С. Корекційно-педагогічний супровід навчальної діяльності студентів з порушеннями опорно-рухового апарату / Л. С. Кравчук // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". - 2011. - № 4. - С. 87-90. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2011_4_20</p> <p>Навчально-методичний посібник «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ». / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. – К.: Видавнича група «Атопол», 2018. – С. 46-75.</p>	
--	---	--	--	--	--

				<p>Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник / О. Б. Нагорна. – Рівне, 2016. – 64-103 с.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перегляньте та прокоментуйте відео: https://www.youtube.com/watch?v=98vcs1qa8q8 • Проаналізуйте публікацію: Л. Лепцьо «За 4,5 роки дитина дала мені більше, ніж я пізнала за 30, — мама хлопчика з рідкісною хворобою» (назва з екрану). https://inlviv.in.ua/lviv/za-4-5-roky-dytyna-dala-meni-bilshe-nizh-ya-piznala-za-30-mama-hlopchyka-z-ridkisnoyu-hvoroboyu 	
9.11 10 тиж	Тема 9. Особливості розвитку, навчання та виховання дитини з вадами опорно-рухового апарату	Практичне заняття, опитування, презентація, Групова робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гусейнова А. А. Основные направления медико-психолого-педагогической помощи дошкольникам с тяжелыми двигательными нарушениями в условиях реабилитационного центра / А. А. Гусейнова // Коррекционная педагогика. – 2004. – № 1. – С. 21–27. 2. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів /Е. Даніелс, К. Стаффорд. – Львів: Надія, 2000. – 256 с. 3. Кулеш Н. С. Современный подход к восстановительному лечению детского церебрального паралича / Н. С. Кулеш // Коррекционная педагогика. – 2004. – № 1. – С. 6–11. 	2 год	

			<p>4. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник / О. Б. Нагорна. – Рівне, 2016. – 141 с.</p> <p>5. Николаенко В. И. Организация и содержание обучения и воспитания детей с тяжелыми двигательными нарушениями в условиях специальной школы-интерната / В. И. Николаенко // Коррекционная педагогика. – 2004. – № 1. – С. 11–21.</p> <p>6. Синьов В. М. Основи дефектології: навч. посібник / В. М. Синьов, Г. М. Коберник. – К.: Вища школа, 1994. – 143 с.</p> <p>7. Шипицина Л. М. Детский церебральный паралич / Л. М. Шипицина, И. И. Мамайчук. – СПб.: Дидактика Плюс, 2001. – 272 с.</p> <p>8. Чеботарьова О. В. Дитина із церебральним паралічем / О. В. Чеботарьова, Л. В. Коваль, Е. А. Данілавічюте. — Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. — 40 с. — (Інклюзивне навчання)</p>		
15.11 11 тижд	<p>Тема 10. Психологічні особливості дітей із розумовою відсталістю (стійкий тотальний недорозвиток) та пошкодженим психічним розвитком.</p> <p>Поняття розумової відсталості, основні діагностичні ознаки, диференційна діагностика з іншими видами дизонтогенезу. Класифікації розумової відсталості (клініко-генетична, за рівнями прояву, форми недорозвитку за клініко-патогенетичними критеріями М. Певзнер). Особливості психофізичного розвитку розумово відсталої дитини.</p>	Лекція, презентація до лекції	<p>1. Выготский Л.С. Три основных типа дефекта // Педагогическая энциклопедия. – М., 1928. Т. 2. С.292.</p> <p>2. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. –С.132-162.</p> <p>3. Дульнев Г.М. Питання корекції розвитку розумово відсталих дітей у процесі навчання // Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі: Хрестоматія / Г.М.Дульнев. – Кам'янець-Подільський, 2004. - С.149-152.</p> <p>4. Занков Л.В. Очерки психологии умственно отсталого ребенка // Психология аномального развития ребенка: Хрестоматія / Л.В.Занков. - Т.2. - М.: ЧеРо, 2002. - С. 272-311.</p> <p>5. Кравченко Р. Соціальна робота з розумово відсталими людьми [Текст] / Р.Кравченко. – К.: Соціс, 2001.</p> <p>6. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития (олигофренопедагогика) [Текст] / под ред. Пузанова Б.П. - М.: Академия, 2003.-С.11-23. 8. Певзнер М.С. Дефектология [Текст] / М.С. Певзнер. – М.: 1981, № 4. — с. 3.</p>	<p>2 год</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Дайте визначення поняття "розумова відсталість", виділіть головні ознаки і розкрийте їх зміст. ● Назвіть подібні та відмінні ознаки олігофренії, деменції та затримки психічного розвитку. Яке значення має класифікація розумової відсталості за видами? ● Назвіть рівні інтелектуального недорозвитку. Що вони означають? ● Поясніть, за яким принципом побудована класифікація М.С.Певзнер. Яке значення вона має для практичної роботи ? 	Завдання до наступного практичного заняття До 16.11

			<p>7. Пузанов Б.Н. Олигофренопедагогика: Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития [Текст] / Б.Н.Пузанова. – М.: Академия, 2001.-78-97.</p> <p>8. Синьов В.М. Корекція інтелектуальних вад в учнів допоміжної школи // Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі. Хрестоматія. - Кам янець-Подільський, 2004.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Особливості психофізичного розвитку при синдромі Дауна ● Завдання для самостійної роботи: аналіз публікацій <p>Дерень О., Пруська А., Рибак Ю. Діти із синдромом Дауна: факти, навчання, допомога. – Київ.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 2015 – 21с.</p> <p>Кантарьова Н. В. Особливості психологічного втручання в роботі з розумово відсталими дітьми та їх сім'ями / Н. В. Кантарьова // Вісн. Одес. нац. ун-ту. Психологія. - 2009. - 14, вип. 18. - С. 52-57.</p> <p>Некраш Л. М. Особливості розвитку дітей із синдромом Дауна у ранньому віці. Теонія та методика навчання. 2019. Вип. 18. Т.3. С. 115-118</p> <p>Тороп К. С. Освітньо-інтеграційні можливості розумово відсталих учнів: проблеми та перспективи / К. С. Тороп, К. В. Рейда // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2016. - Вип. 32(2). - С. 175-181. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnp_u_019_2016_32%282%29_33</p> <p>Чеботарьова О. В. Дитина із синдромом Дауна / О. В. Чеботарьова, І. В. Гладченко, А. Василенко-ван де Рей, Н. І. Ліщук. — Харків : Вид-во</p>	
--	--	--	---	---	--

				«Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. — 48 с. Луцький історик із синдромом Дауна влаштувався на роботу (назва з екрану) https://konkurent.ua/publication/43722/lutskiy-istorik-iz-sindromom-dauna-vlashtuvavsya-na-robotu-video/ Інклюзивний театр https://www.facebook.com/148182332275963/posts/1064744083953112/	
16.11 11 тиж.	Тема 10. Психологічні особливості дітей із розумовою відсталістю (стійкий тотальний недорозвиток) та пошкодженням психічним розвитком. Тема 11. Психофізичний розвиток дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР)	Практичне заняття, опитування, презентація, Групова робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Выготский Л.С. Три основных типа дефекта // Педагогическая энциклопедия. – М., 1928. Т. 2. С.292. 2. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. –С.132-162. 3. Дульнев Г.М. Питання корекції розвитку розумово відсталих дітей у процесі навчання // Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі: Хрестоматія / Г.М.Дульнев. – Кам'янець-Подільський, 2004. - С.149-152. 4. Занков Л.В. Очерки психологии умственно отсталого ребенка // Психология аномального развития ребенка: Хрестоматія / Л.В.Занков. - Т.2. - М.: ЧеРо, 2002. - С. 272-311. 5. Кравченко Р. Соціальна робота з розумово відсталими людьми [Текст] / Р.Кравченко. – К.: Соціс, 2001. 6. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития (олигофренопедагогика) [Текст] / под ред. Пузанова Б.П. - М.: Академия, 2003.-С.11-23. 8. Певзнер М.С. Дефектология [Текст] / М.С. Певзнер. – М.: 1981, № 4. — с. 3. 7. Пузанов Б.Н. Олигофренопедагогика: Обучение детей с нарушениями интеллектуального 	2 год	

			<p>розвиття [Текст] / Б.Н.Пузанова. – М.: Академія, 2001.-78-97.</p> <p>8. Синьов В.М. Корекція інтелектуальних вад в учнів допоміжної школи // Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі. Хрестоматія. - Кам'янець-Подільський, 2004.</p> <p>9. Чеботарьова О. В. Дитина із синдромом Дауна / О. В. Чеботарьова, І. В. Гладченко, А. Василенко-ван де Рей, Н. І. Ліщук. — Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. — 48 с.</p>			
22.11 12 тиж.	<p>Тема 11. Психофізичний розвиток дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР)</p> <p>Сутність і зміст поняття «затримка психічного розвитку», фактори ЗПР дитини.</p> <p>Класифікація форм затримки психічного розвитку та її рівнів. Особливості психофізичного розвитку дітей із ЗПР.</p> <p>Основні способи корекції і реабілітації дітей із ЗПР.</p> <p>Проблеми психолого-педагогічного супроводу дітей із ЗПР</p>	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. – С.162-182. 2. Виноградова О. А. Развитие речевого общения дошкольников с задержкой психического развития [Текст] // Практическая психология и логопедия. — 2006. — № 2. — С.53 — 54. 3. Зайцев Д. В. Развитие навыков общения у детей с ограниченными интеллектуальными возможностями в семье [Текст] // Вестник психосоциальной и коррекционно — реабилитационной работы. — 2006. — № 1. — С. 62 — 65. 4. Ілляшенко Т.Д. Чому їм важко вчитися? Методичний посібник/ Т. Д. Ілляшенко. – К.: Вид-во „Початкова школа”, 2003. – 128 с. 5. Лебединская К.С. Клиническая систематика задержки психического развития // Актуальные проблемы диагностики задержки психического развития у детей [Текст] / Под ред. К.С. Лебединской. –М.: Педагогика, 1982. –С.56-112. 6. Мастюкова Е.М. Ребенок с отклонениями в развитии: Ранняя диагностика и коррекция [Текст] // Е.М. Мастюкова. — М.: Просвещение, 1992. – 95 с. 7. Никишина В. Б. Практическая психология в работе с детьми с задержкой психического развития: пособие для психологов и педагогов [Текст] // В.Б.Никишина. — М.: ВЛАДОС, 2004. — 126с. 	2 год.	<ul style="list-style-type: none"> • Визначити зміст поняття «затримка психічного розвитку». Які фактори виникнення ЗПР ви знаєте? • Поясніть сутність основних складових типології ЗПР (за Лебединською). • Назвіть і охарактеризуйте особливості психофізичного стану дітей із затримкою психічного розвитку. • Розкрийте суть основних способів корекції і реабілітації дітей із ЗПР. • Проаналізуйте проблеми, які часто виникають під час психолого-педагогічного супроводу дитини із ЗПР. • Завдання для самостійної роботи: ознайомлення публікаціями на тему особливостей психофізичного розвитку, супроводу та реабілітації дітей з ЗПР 	Завдання до наступного практичного заняття До 23.11

				<p>Ткачук Т. А. Особливості ускладнень затримки психічного розвитку дітей / Т. А. Ткачук, Я. І. Таубе // Молодий вчений. - 2018. - № 1(1). - С. 62-66. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1%281%29_17</p> <p>Бобрик, Ю.В. Школьная тревожность у детей с задержкой психического развития соматогенного происхождения как психолого-педагогическая проблема / Ю.В. Бобрик, Д.Э Науменко // Крымский журнал экспериментальной и клинической медицины. –2015. – Т. 5., № 2 (18). – С. 14-17.</p> <p>Логвінова І. П., Кучеренко Ю. О. «Корекція розвитку» Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку. –Київ, 2016.</p> <p>Науменко, Д.Э. Школьная тревожность и пути ее коррекции у детей с задержкой психического развития, связанной с соматическими заболеваниями / Д.Э. Науменко // Проблемы современного педагогического образования. 2016. – № 50-4. – С. 335-341.</p>	
23.11 12 тиж.	Тема 10. Психологічні особливості дітей із розумовою відсталістю	Практичне заняття,	1. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу:	2 год	

	(стійкий тотальний недорозвиток) та пошкодженим психічним розвитком. Тема 11. Психофізичний розвиток дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР)	опитування, презентація, Групова робота	<p>[навчально-методичний посібник] / Д.Т.Гошовська. - Луцьк, 2011. –С.162-182.</p> <ol style="list-style-type: none"> Виноградова О. А. Развитие речевого общения дошкольников с задержкой психического развития [Текст] // Практическая психология и логопедия. — 2006. — № 2. — С.53 — 54. Зайцев Д. В. Развитие навыков общения у детей с ограниченными интеллектуальными возможностями в семье [Текст] // Вестник психосоциальной и коррекционно — реабилитационной работы. — 2006. — № 1. — С. 62 — 65. Ілляшенко Т.Д. Чому їм важко вчитися? Методичний посібник/ Т. Д. Ілляшенко. – К.: Вид-во „Початкова школа”, 2003. – 128 с. Лебединская К.С. Клиническая систематика задержки психического развития // Актуальные проблемы диагностики задержки психического развития у детей [Текст] / Под ред. К.С. Лебединской. –М.: Педагогика, 1982. –С.56-112. Мастюкова Е.М. Ребенок с отклонениями в развитии: Ранняя диагностика и коррекция [Текст] // Е.М. Мастюкова. — М.: Просвещение, 1992. – 95 с. Никишина В. Б. Практическая психология в работе с детьми с задержкой психического развития: пособие для психологов и педагогов [Текст] // В.Б.Никишина. — М.: ВЛАДОС, 2004. — 126с. 			
29.11 6.12 13-14 тиж.	Тема 12.Особливості дизонтогенезу за типом спотвореного розвитку. Аутизм. Історичні аспекти становлення теорії аутизму. Етіологія розладів аутичного спектру. Класифікація аутизму в системі МКХ-10. Діагностичні критерії	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> Аппе. Ф. Введение в психологическую теорию аутизма / Франческа Аппе; [пер. с англ. Д. В. Ермолаева]. – Москва : Теревинф, 2006. – 216 с. Аутизм. Методы лечения тяжелого психического отклонения //Азбука здоровья. – 2002. №5. – С. 23 – 24. Грэндин Т., Скарриано М. Отворяя двери надежды. Мой опыт преодоления аутизма / Пер. с англ. Н. Л. Холмогоровой. – Москва., 1999. Детский аутизм. Хрестоматия: Учеб. пособие для студ. высш. и сред. пед., психол. и мед. учеб. заведений / Сост. Л. М. Шипицына. – Санкт-Петербург, 2001. 	4 год	<ul style="list-style-type: none"> Проаналізуйте які симптоми у їх поєднанні можуть свідчити про загрозу формування спотвореного дизонтогенезу за аутистичною моделлю? За якими критеріями спеціалісти діагностують РДА? 	Завдання до наступного практичного заняття До 30.11 та 6.12

	<p>аутизму. Рання діагностика аутизму. Особливості психофізичного розвитку аутистичних дітей. Складання індивідуальної програми розвитку аутистичної дитини. Засади психологічної роботи з батьками аутистичної дитини. Особливості корекційної роботи з аутистичною дитиною.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 5. Иванов Е. С., Демьянчук Л. Н., Демьянчук Р. В. Детский аутизм: диагностика и коррекция. – Санкт-Петербург, 2004. 6. Лебединская К. С., Никольская О. С. Диагностика раннего детского аутизма. – Москва, 1991. 7. Лютова Е. К., Монина Г. Б. Шпаргалка для взрослых: Психокоррекционная работа с гиперактивными, агрессивными, тревожными и аутистичными детьми. – Москва, 2000. 8. Никольская О.С., Баенская Е.Р., Либлинг М.М. Аутистичный ребенок: Пути помощи. – Москва, 1997. 9. Максимова Е. В. Уровни общения. Причины возникновения раннего аутизма и его коррекция на основе теории Н.А. Бернштейна / Е. В. Максимова – М. :Издательство «Диалог-МИФИ», 2008. – 288 с. 10. Островська К.О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Навчальний посібник, 2006. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 110 с. 11. Питерс Т. Аутизм: от теоретического понимания к педагогическому воздействию: книга для педагогов-дефектологов / Пер. с англ. М. М. Щербаковой; Под науч. ред. Л. М. Шипицыной, Д. Н. Исаева. – Москва, 2002. 12. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: – ТОВ ВПЦ «Літопис –XX» - 2010. 13. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях та відповідях / Олег Романчук – Львів : Колесо, 2010. – 168 с. 14. Романчук О. Дорога любові. – Львів, 2001. 15. Скрипник Т. В. Інтеграційний літній табір: простір розвитку дітей з аутизмом / Т. В. Скрипник, Г. М. Хворова, Г. Г. Смоляр. – К.: ПВП «Задруга», 2007. – 96 с. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Проаналізуйте етіологічні чинники у різних концепціях аутизму. ● Назвіть закономірності психофізичного розвитку при розладах аутистичного спектру. Охарактеризуйте специфіку пізнавальних та емоційно-вольових процесів дитини з розладами аутистичного спектру. ● В чому виявляється специфіка соціальної взаємодії дітей з розладами аутистичного спектру. ● Завдання для групової роботи: «Порівняльна характеристика «здорової» дитини та дитини-аутиста на стадії немовляти»; «Порівняльна характеристика «здорової» дитини та дитини-аутиста від одного до трьох років»; «Порівняльна характеристика «здорової» дитини та дитини-аутиста дошкільного та молодшого шкільного віку». ● Завдання для самостійної роботи: підготовка до колоквіуму на тему «Психолого-педагогічний супровід дитини з розладами аутистичного 	
--	---	--	--	---	--

				<p>спектру». Питання до колоквіуму: Особливості спілкування психолога з батьками дітей-аутистів. Техніки ,які застосовуються під час терапії сенсорних розладів дітей-аутистів. Особливості роботи з аутистичною дитиною за методом Шоплера. Застосування програми ТЕАССН для адаптації аутистичних дітей? Застосування методу відео тренінгу для допомоги родинам аутистичних дітей? Психолого-педагогічний супровід аутистичної дитини в інклюзивному класі. Загальні положення та досвід роботи. Метод підтримувальної комунікації як метод налагодження продуктивної взаємодії з дітьми-аутистами; PECS (Picture Exchange Communication System) – альтернативна система комунікації з дітьми з розладами аутистичного спектру.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Аналіз публікацій: Борисенко О.М. Концепції і теорії причин виникнення розладу спектра аутизму / О.М. Борисенко, С.В. Музика // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія 	
--	--	--	--	--	--

				<p>психологічна. - 2016. - Випуск 1. - С. 209-217.</p> <p>Вакуленко Ю. В. Переваги та труднощі ранньої діагностики розладів аутичного спектру [Електронний ресурс] / Ю. В. Вакуленко // Міжнар. наук. журн. «Інтернаука». – 2017. – № 13. – С. 65-66. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_13_13</p> <p>Гаврилова А. І. Розвиток сенсорних каналів (слухового, зорового, тактильного) у дітей старшого дошкільного віку з розладами аутистичного спектра засобами іпотерапії [Електронний ресурс] / А. І. Гаврилова // Компетентнісний вимір сучасної освіти: теорія і практика : зб. тез V регіон. наук.-практ. конф. (19 трав. 2017 р., м. Запоріжжя) / МОН України, Департамент освіти і науки ЗОДА, КЗ «Хортиц. нац. навч.-реабілітац. акад.» ЗОР ; за заг. ред. В. В. Нечипоренко. – Запоріжжя, 2017. – С. 142-145 – URL: https://cutt.ly/ТрwASxB</p> <p>Зозуля І. Є., Бухрякова М. М. АВА- терапія як один з корекційних методів для роботи з дітьми з аутизмом. International Scientific and Practical Conference “WORLD SCIENCE”. 2017. № 10(26), Vol.3. С. 45-50</p> <p>Клочкова Ю. В. Особливості мовлення дітей із розладами аутистичного спектра [Електронний ресурс] / Ю. В. Клочкова // Соціальна та</p>
--	--	--	--	--

				<p>життєва практика в структурі професійної підготовки: теорія і практика : зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. (17 трав. 2018 р., м. Запоріжжя) / МОН України, Держ. наук. установа «Ін-т модернізації змісту освіти» ; Департамент освіти і науки ЗОДА, КВНЗ «Хортиц. нац. навч.-реабілітац. акад.» ЗОР ; за заг. ред. В. В. Нечипоренко. – Запоріжжя, 2018. – С. 109-110. – URL: https://cutt.ly/upqfKUP</p> <p>Мухин К.Ю., Карпова В.И., Безрукова И.С., Большакова Е.С., Миронов М.Б., Петрухин А.С. Синдром Ретта (обзор литературы и описание клинического случая) // Русский журнал детской неврологии. 2010. №2.</p> <p>Скрипник Т. Ресурси середовища для дітей з аутизмом / Т. Скрипник // Психолог. – 2018. – № 3-4. – С. 84-91.</p> <p>Генетика аутизму: 7 простих відповідей // Дефектолог. – 2019. – № 5. – С. 29-30.</p> <p>People with Autism Can Read Emotions, Feel Empathy https://www.scientificamerican.com/article/people-with-autism-can-read-emotions-feel-empathy1/?fbclid=IwAR32gHzAZJkxJrbOy8PuliRdpb022JJqtsoaltQJXWIR-c0OtgRPv17DnuE</p> <p>The dangers of ‘neurodiversity’: why do people want to stop a cure for autism being found? https://a4.org.au/node/1956</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>Bargiela S, Steward R, Mandy W. The Experiences of Late-diagnosed Women with Autism Spectrum Conditions: An Investigation of the Female Autism Phenotype. J Autism Dev Disord. 2016 Oct;46(10):3281-94. doi: 10.1007/s10803-016-2872-8. PMID: 27457364; PMCID: PMC5040731.</p> <p>Женский аутизм. «Невидимые» в спектре девочки. Социальная брошюра. 2000. https://www.aspergers.ru/system/files/Autistic_women_and_girls.pdf</p> <p>Женский аутизм. Социальная информационная брошюра. 2021. https://www.aspergers.ru/system/files/Autistic_women_tell_their_stories.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перегляд відео Autism by George https://www.youtube.com/watch?v=YIK2yXfrCfw • Перегляд відео https://www.youtube.com/watch?v=duBJzk9HbmE • Супровід дітей з РАС: АВА - терапія, DIR - технологія, PECS (Picture Exchange Communication System) - перегляд відео до теми песс, песс 2
--	--	--	--	--

				https://www.youtube.com/watch?v=X-7XK1USpBc https://www.youtube.com/watch?v=Hs-412lhXb0 https://www.youtube.com/watch?v=F22yzMHJ8v0&t=303s	
30.11 7.12 13-14 тиж.	Тема 12. Особливості дизонтогенезу за типом спотвореного розвитку. Аутизм.	Практичне заняття, опитування, презентація, Групова робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аппе. Ф. Введение в психологическую теорию аутизма / Франческа Аппе; [пер. с англ. Д. В. Ермолаева]. – Москва : Тервинф, 2006. – 216 с. 2. Аутизм. Методы лечения тяжелого психического отклонения //Азбука здоровья. – 2002. №5. – С. 23 – 24. 3. Грэндин Т., Скариано М. Отворяя двери надежды. Мой опыт преодоления аутизма / Пер. с англ. Н. Л. Холмогоровой. – Москва., 1999. 4. Детский аутизм. Хрестоматия: Учеб. пособие для студ. высш. и сред. пед., психол. и мед. учеб. заведений / Сост. Л. М. Шипицына. – Санкт-Петербург, 2001. 5. Діти з аутизмом (2017-2019) : бібліографічний список / КЗ «ЗОУНБ» ЗОР, Від. наук. інформації та бібліографії ; [уклад. Ю. Щеглова]. – Запоріжжя : [ЗОУНБ], 2020. – 36 с. – (Діти з особливими освітніми потребами). 6. Иванов Е. С., Демьянчук Л. Н., Демьянчук Р. В. Детский аутизм: диагностика и коррекция. – Санкт-Петербург, 2004. 7. Лебединская К. С., Никольская О. С. Диагностика раннего детского аутизма. – Москва, 1991. 8. Лютова Е. К., Монина Г. Б. Шпаргалка для взрослых: Психокоррекционная работа с гиперактивными, агрессивными, тревожными и аутистичными детьми. – Москва, 2000. 9. Никольская О.С., Баенская Е.Р., Либлинг М.М. Аутистичный ребенок: Пути помощи. – Москва, 1997. 	4 год	

			<p>10. Максимова Е. В. Уровни общения. Причины возникновения раннего аутизма и его коррекция на основе теории Н.А. Бернштейна / Е. В. Максимова – М. :Издательство «Диалог-МИФИ», 2008. – 288 с.</p> <p>11. Островська К.О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Навчальний посібник, 2006. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 110 с.</p> <p>12. Питерс Т. Аутизм: от теоретического понимания к педагогическому воздействию: книга для педагогов-дефектологов / Пер. с англ. М. М. Щербаковой; Под науч. ред. Л. М. Шипицыной, Д. Н. Исаева. – Москва, 2002.</p> <p>13. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Колупасвої А.А. – К.: – ТОВ ВПЦ «Літопис –ХХ» - 2010.</p> <p>14. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях та відповідях / Олег Романчук – Львів : Колесо, 2010. – 168 с.</p> <p>15. Романчук О. Дорога любові. – Львів, 2001.</p> <p>16. Скрипник Т. В. Інтеграційний літній табір: простір розвитку дітей з аутизмом / Т. В. Скрипник, Г. М. Хворова, Г. Г. Смоляр. – К.: ПВП «Задруга», 2007. – 96 с.</p>		
13.12 15 тиж.	<p>Тема 13. Особливості дизонтогенезу за типом дисгармонії.</p> <p>Поняття про психопатію. Фактори виникнення та розвитку психопатій. Характеристика окремих форм психопатій (збудливий, істеричний, параноїальний, нестійкий, шизоїдний, гальмівний, мозаїчний тип). Механізми динаміки психопатій (компенсація, декомпенсація).</p>	Лекція, презентація до лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативні методи профілактики негативних соціальних явищ серед молоді / [Процек О.Г., Юсумбелі М.Р., Очеретько О.М., Шаповал О.М.] // Вісник Вінницького державного медичного університету. - 2001.- № 2. - С. 572-573. 2. Бадмаев С.А. Психологическая коррекция отклоняющегося поведения школьников / С.А. Бадмаев. - М.:Изд-во Магистр, 1999. - 95 с. 3. Белінська І.А. Психологічні типи відхилень у розвитку особистості підлітків з алкогольно-залежної сім'ї: автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд.псих. наук / І.А. Белінська. - К., 2000. - 18 с. 4. Винов В.Н. Особенности детей с признаками дезадаптации / В.Н. Винов. -М.: Знание, 1991. - С. 20-21. 	2 год. <ul style="list-style-type: none"> ● Розритіте особливості розвитку дитини за типом дисгармонії. ● Дайте визначення поняттю психопатії та проаналізуйте етіологічні чинники психопатії. Схарактеризуйте окремі форми психопатії (психопатії збудливого, істеричного, параноїального, 	Завдання до наступного практичного заняття До 14.12

	<p>Психопатичні реакції, чинники виникнення та психопрофілактика. Розлади потягів при психопатіях. Патологічне формування особистості, невропатії та відхилення від темпу сексуального розвитку.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 5. Власова Т. А. Дети с отклонениями в развитии [Текст] // Т.А. Власова, М.С.Певзнер.— М.: Просвещение, 1973.-С.59-114. 6. Ганнушкин П.Б. Клиника психопатий: их статика, динамика и систематика // Ганнушкин, “Избранные труды”. — М.,1964.-С68-94. 7. Глубоковських С.В. Психолого-педагогічна корекція девіантної поведінки у підлітків / С.В. Глубоковських // Вісник Вінницького державного медичного університету. - № 8 (1). -2004. - С. 243-245. 8. Исаев Д.Н. Психосоматическая медицина детского возраста / Д.Н. Исаев. -СПб.: Специальная литература,1996. - 454 с. 	<p>гальмівного, шизоїдного, нестійкого типів).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Поняття про компенсацію та декомпенсацію як про загальні механізми динаміки психопатій. ● Що являють собою характерологічні та патохарактерологічні реакції. Яка відмінність між ними? ● Які характерологічні та патохарактерологічні реакції спостерігаються переважно в дитячому віці? ● Які характерологічні та патохарактерологічні реакції властиві підліткам? ● Визначте засади успішної профілактики патохарактерологічних реакцій. ● Проаналізуйте етіологію та патогенез патологічного формування особистості. ● Аналіз публікацій: Цільмак О. М. Головні ознаки дромоманії у дітей та критерії їх діагностики працівниками відділу ювенальної превенції Національної поліції / О. М. Цільмак // Право і Безпека. - 2016. - № 3. - С. 159-164. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2016_3_32 <p>Степанова О. А. Гебоїдна поведінка неповнолітніх: соціальнопедагогічний аналіз /</p>	
--	--	--	---	---	--

				О. А. Степанова // Херсонський державний університет: зб. наук. пр. –2011.– № 58(2). – С. 427-431. https://www.the-village-kz.com/village/people/experience/8147-ya-sotsiopaf	
14.12 15 тиж.	Тема 13. Особливості дизонтогенезу за типом дисгармонії.	Практичне заняття, опитування, презентація, Групова робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативні методи профілактики негативних соціальних явищ серед молоді / [Процек О.Г., Юсумбелі М.Р., Очерedyкo О.М., Шаповал О.М.] // Вісник Вінницького державного медичного університету. - 2001.- № 2. - С. 572-573. 2. Бадмаев С.А. Психологическая коррекция отклоняющегося поведения школьников / С.А. Бадмаев. - М.:Изд-во Магистр, 1999. - 95 с. 3. Белінська І.А. Психологічні типи відхилень у розвитку особистості підлітків з алкогольно-залежної сім'ї: автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд.псих. наук / І.А. Белінська. - К., 2000. - 18 с. 4. Винов В.Н. Особенности детей с признаками дезадаптации / В.Н. Винов. -М.: Знание, 1991. - С. 20-21. 5. Власова Т. А. Дети с отклонениями в развитии [Текст] // Т.А. Власова, М.С.Певзнер.— М.: Просвещение, 1973.-С.59-114. 6. Ганнушкин П.Б. Клиника психопатий: их статика, динамика и систематика // Ганнушкин, “Избранные труды”. — М.,1964.-С68-94. 7. Глубоковських С.В. Психолого-педагогічна корекція девіантної поведінки у підлітків / С.В. Глубоковських // Вісник Вінницького державного медичного університету. - № 8 (1). - 2004. - С. 243-245. 8. Исаев Д.Н. Психосоматическая медицина детского возраста / Д.Н. Исаев. -СПб.: Специальная литература,1996. - 454 с. 	2 год	

<p>20.12 16 тиж.</p>	<p>Тема 14. Особливості психофізіологічного розвитку дитини з синдромом ГРДУ (гіперкенетичним синдромом) Поняття про ГРДУ як про нейропсихіатричний розлад. Чинники виникнення ГРДУ. Патогенез та симптоматика ГРДУ. Функції лобної кори великих півкуль головного мозку. Симптоми ГРДУ, пов'язані з недостатньою зрілістю лобної кори розлад імпульс-контролю; розлад прогнозування, планування та самоорганізації поведінки; розлад контролю уваги та аналізу інформації; розлад контролю емоцій; розлад контролю над власною руховою активністю, регулюванням процесів збудження/гальмування, розлад контролю емоцій. Вікова динаміка ГРДУ. Діагностика ГРДУ. Труднощі діагностики ГРДУ. Особливості проведення діагностичного обстеження. Діагностичні критерії ГРДУ за системою DSM-IV.</p>	<p>Лекція, презентація до лекції</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брязгунов И.П., Касатикова Е.В. Непоседливый ребенок или все о гиперактивных детях. – М.: Издательство института Психотерапии, 2002. 2. Брязгунов И.П., Касатикова Е.В. Дефицит внимания с гиперактивностью у детей. – М.: Медпрактика-М, 2002. 3. Заваденко Н.Н. Гиперактивность и дефицит внимания в детском возрасте. — М.: Издательский центр «Академия», 2005. 4. Заваденко Н.Н. Как понять ребенка: дети с гиперактивностью и дефицитом внимания. – М.: Школа-Пресс, 2001. 5. Заваденко Н.Н., Суворинова Н.Ю., Румянцева М.В. Гиперактивность с дефицитом внимания: факторы риска, возрастная динамика, особенности диагностики. – Дефектология, 2003. 6. Моница Г.Б., Лютова-Робертс Е.К., Чутко Л.С. Гиперактивные дети. Психолого-педагогическая коррекция. – СПб.: Речь, 2007. 7. Мурашова Е.В. Дети-«тюфяки» и дети-«катастрофы». Гиподинамический и гипердинамический синдром. – Екатеринбург: У-Фактория, 2004. 8. Рассел А. Баркли, Кристина М. Бентон. Ваш непослушный ребенок. – СПб.: Питер, 2004. 9. Романчук О. Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги у дітей. 10. Сиротюк А.Л. Нейропсихологическое и психофизиологическое сопровождение обучения / А.Л. Сиротюк. – Москва: Сфера, 2003. – 288с. 11. Ферт О. Обдаровані діти з ГРДУ: позитивні сторони та складності у навчанні / О.Ферт // Креативність і творчість. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія. Психологія. Педагогіка. – К., 2009. – Темат. вип. № 1. – С. 144–147. 12. Ферт О. Організація середовища та ефективної роботи у класній кімнаті для учнів з ГРДУ / О.Ферт // Дефектологія. – 2009. – Вип. 3. – С. 15–18. 13. Ферт О. Психолого-педагогічні умови підготовки фахівців до роботи з гіперактивними учнями в системі загальноосвітніх закладів України / О.Ферт // Вища освіта України. – К., 2008. – Т.ІІ (9). – С. 572–577. 	<p>2 год</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дайте загальне поняття про гіперкінетичний розлад (ГРДУ). • Розкрийте етіологічні фактори виникнення ГРДУ. • Які функції виконує лобна кора великих півкуль головного мозку відносно поведінки людини? • Проаналізуйте симптоматику ГРДУ, яка пов'язана з розладами діяльності кори великих півкуль (розлад імпульс-контролю; розлад прогнозування, планування та самоорганізації поведінки; розлад контролю уваги та аналізу інформації; розлад контролю емоцій; розлад контролю над власною руховою активністю, регулюванням процесів збудження/гальмування, розлад регуляції емоцій) • Проаналізуйте, з якими факторами пов'язані труднощі діагностики ГРДУ; розвінчайте найбільш поширені міфи про цей розлад. • Виокреміть основні діагностичні критерії встановлення діагнозу ГРДУ. • Завдання для самостійної роботи: 	<p>Завдання до наступного практичного заняття До 2 21.12</p>
------------------------------	---	--------------------------------------	--	---	--

	<p>Коморбідні розлади супутні до ГРДУ та вірогідні механізми їхнього виникнення. Диференційна діагностика при ГРДУ. Моделі допомоги дітям з синдромом ГРДУ. Супровід сімей із дітьми, які страждають на синдром ГРДУ. Супровід дитини з ГРДУ в системі інклюзивної освіти в загальній школі.</p>		<p>14. Ферт О. Розвиток соціальних навичок дитини з ГРДУ в колективі однолітків / Ольга Ферт // <i>Rozwój polskiej i ukraińskiej teorii i praktyki pedagogicznej na przestrzeni XIX–XXI wieku</i>. Т. 3. Dziecko w teorii i praktyce pedagogicznej. Розвиток польської та української освіти і педагогічної думки (XIX–XX ст.). Т.3. Дитина в педагогічній теорії і практиці. Publikacja sfinansowana przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego, Oficyna Wydawnicza ATUT / red. Anna Haratyk, Iryna Myshchyshyn. – Wrocław : Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2014. – S 161–169.</p>	<p>«Психодіагностичний інструментарій уточнення діагнозу ГРДУ», «Гендерні особливості та вікова динаміка гіперкінетичного розладу», «Моделі допомоги дитині з ГРДУ», «Основні засади допомоги сім'ям з дитиною, яка страждає на ГРДУ, «Допомога дитині з гіперкінетичним синдромом в умовах інклюзивного навчання в загальноосвітній школі.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Проаналізуйте зміст відеороліку <p>(https://drive.google.com/file/d/1qklimEg3tvDFaPNftPhpp-fQWEhcCNmE/view), зробіть висновок щодо того, як діагноз ГРДУ впливає на життя дитини у школі. Запропонуйте способи профілактики та подолання подібних проблем.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Аналіз публікацій <p>1) Прокопів Л. Комплексний підхід у вихованні і навчанні гіперактивних дошкільників / Л. Прокопів // <i>Психологія особистості</i>. - 2013. - № 1. - С. 149-156. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Po_2013_1_17</p>	
--	--	--	---	--	--

				2) Маменко М. Е. Синдром дефицита внимания и гиперактивности у детей: современные взгляды на этиологию, патогенез, подходы к коррекции / М. Е. Маменко // Здоровье ребенка. - 2015. - № 5. - С. 7-13. - Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zd_2015_5_3	
21.12 16 тиж.	Тема 14. Особливості психофізіологічного розвитку дитини з синдромом ГРДУ (гіперкенетичним синдромом)	Практичне заняття, опитування, презентація, Групова робота Виконання контрольних завдань Теми 10-14.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Брызгунов И.П., Касатикова Е.В. Непоседливый ребенок или все о гиперактивных детях. – М.: Издательство института Психотерапии, 2002. 2. Брызгунов И.П., Касатикова Е.В. Дефицит внимания с гиперактивностью у детей. – М.: Медпрактика-М, 2002. 3. Заваденко Н.Н. Гиперактивность и дефицит внимания в детском возрасте. — М.: Издательский центр «Академия», 2005. 4. Заваденко Н.Н. Как понять ребенка: дети с гиперактивностью и дефицитом внимания. – М.: Школа-Пресс, 2001. 5. Заваденко Н.Н., Суворинова Н.Ю., Румянцева М.В. Гиперактивность с дефицитом внимания: факторы риска, возрастная динамика, особенности диагностики. – Дефектология, 2003. 6. Моница Г.Б., Лютова-Робертс Е.К., Чутко Л.С. Гиперактивные дети. Психолого-педагогическая коррекция. – СПб.: Речь, 2007. 7. Мурашова Е.В. Дети-«тюфяки» и дети-«катастрофы». Гиподинамический и гипердинамический синдром. – Екатеринбург: У-Фактория, 2004. 8. Рассел А. Баркли, Кристина М. Бентон. Ваш непослушный ребенок. – СПб.: Питер, 2004. 9. Романчук О. Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги у дітей. 	2 год	

			<p>10. Сиротюк А.Л. Нейропсихологическое и психофизиологическое сопровождение обучения / А.Л. Сиротюк. – Москва: Сфера, 2003. – 288с.</p> <p>11. Ферт О. Обдаровані діти з ГРДУ: позитивні сторони та складності у навчанні / О.Ферт // Креативність і творчість. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія. Психологія. Педагогіка. – К., 2009. – Темат. вип. № 1. – С. 144–147.</p> <p>12. Ферт О. Організація середовища та ефективної роботи у класній кімнаті для учнів з ГРДУ / О.Ферт // Дефектологія. – 2009. – Вип. 3. – С. 15–18.</p> <p>13. Ферт О. Психолого-педагогічні умови підготовки фахівців до роботи з гіперактивними учнями в системі загальноосвітніх закладів України / О.Ферт // Вища освіта України. – К., 2008. – Т.ІІ (9). – С. 572–577.</p> <p>14. Ферт О. Розвиток соціальних навичок дитини з ГРДУ в колективі однолітків / Ольга Ферт // Rozwój polskiej i ukraińskiej teorii i praktyki pedagogicznej na przestrzeni XIX–XXI wieku. Т. 3. Dziecko w teorii i praktyce pedagogicznej. Rozwitek polskiej i ukraińskiej teorii i praktyki pedagogicznej. Rozwitek polskiej i ukraińskiej teorii i praktyki pedagogicznej. Rozwitek polskiej i ukraińskiej teorii i praktyki pedagogicznej. T.3. Дитина в педагогічній теорії і практиці. Publikacja sfinansowana przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego, Oficyna Wydawnicza ATUT / red. Anna Haratyk, Iryna Myshchyshyn. – Wrocław : Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2014. – S 161–169.</p>		
--	--	--	--	--	--